

ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI

Kielce (Archiwum Diecezjalne)

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ARCHIWUM DIECEZJALNEGO IMIENIA BŁOGOSŁAWIONEGO WINCENTEGO KADŁUBKA W KIELCACH W LATACH 2012-2015

Wśród aktualnych problemów polskiej archiwistyki kościelnej miejsce specjalne zajmuje stowarzyszenie katolickie działające przy Archiwum Diecezjalnym w Kielcach. Celem niniejszego artykułu jest całościowe omówienie działalności towarzystwa. Podstawę źródłową stanowią artykuły naukowe i prasowe, strona internetowa archiwum oraz dokumentacja kancelaryjna: statut towarzystwa, protokoły posiedzeń towarzystwa, protokoły posiedzeń zarządu i akta różne. Działalność towarzystwa była często opisywana w czasopismach naukowych i prasie. Publikacje w czasopismach naukowych miały zwykle formę sprawozdań. Artykuły prasowe były to zapowiedzi i relacje z wydarzeń. Wśród publikacji na szczególną uwagę zasługuje ogólne sprawozdanie z działalności obejmującej trzy lata (2012-2014)¹. Akta danej organizacji stanowią zwykle najcenniejsze źródło informacji, jednak w przypadku omawianego towarzystwa ważniejsze wydarzenia z jego działalności zostały omówione w czasopismach naukowych i gazetach. Odsyłanie do źródeł drukowanych zasadniczo można by uznać za wystarczające. Źródła kancelaryjne organizacji są jedynie potwierdzeniem danych publikowanych, w niektórych wypadkach odwołanie się do nich jest jednak konieczne, np. dla ustalenia listy członków bądź określenia liczebności uczestników spotkań.

Dokumentacja źródłowa, jest złożona głównie z protokołów posiedzeń. Zawiera ona informacje w większości opublikowane w czasopismach naukowych i gazetach. Przy publikowaniu pominięto z dokumentacji źródłowej informacje praktyczne, proceduralne związane a prawnym aspektem funkcjonowania opisywanego stowarzyszenia katolickiego. Informacje o treściach prawnych i administracyjnych nie są przydatne do niniejszego artykułu. Jeśli wszystko zostało opublikowane w czasopismach naukowych i w prasie, to rodzi się pytanie o celowość niniejszego studium?

¹ P. Kardyś, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach*, ABMK 103 (2015), s. 421-426.

Publikacje dotychczasowe posiadają charakter sprawozdawczy. Ponadto np. zadania zrealizowane w ramach comiesięcznych referatów nie uzyskały całościowej oceny. Artykuły prasowe relacjonowały przebieg bez należytej oceny wartości naukowej podejmowanych działań. Ponadto nie postawiono pytania: jakie miejsce w kieleckiej archiwistyce kościelnej zajmuje nowy podmiot – Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach.

TRADYCJA KIELECKIEJ ARCHIWISTYKI KOŚCIELNEJ

Ważnym momentem w dziejach kieleckiej archiwistyki kościelnej było powstanie Archiwum Diecezjalnego w Kielcach, które zostało erygowane w 1939 roku przez bp. Czesława Kaczmarka. Powstanie archiwum kieleckiego, jako szóstego w Polsce, było zamknięciem realizowanej przed wojną koncepcji zakładania archiwów diecezjalnych, w związku z którą powołano wcześniej do życia archiwa w Poznaniu (1925), Przemyślu (1927), Płocku (1928), Lwowie (1931) i Łodzi (1937). Organizatorem archiwum kieleckiego był ks. mgr Franciszek Mazurek. Krótkotrwała działalność pierwszego archiwariusza doprowadziła do faktycznego zaistnienia nowej instytucji diecezjalnej. Jej zasób stanowiły akta konsystorskie oraz akta innych instytucji diecezjalnych. Czasy drugiej wojny światowej nie sprzyjały jednak działalności naukowej. Ks. F. Mazurek został wywieziony do Auschwitz, a następnie do Dachau, gdzie zmarł. Dzięki zaangażowaniu ks. bp. Cz. Kaczmarka na jego miejsce został mianowany nowy archiwariusz, ks. Tomasz Wróbel. Archiwum przetrwało wojnę i funkcjonuje do dziś². W końcu lat sześćdziesiątych ks. Daniel Olszewski przeprowadził pionierskie badania nad zasobem archiwalnym. W ramach tych badań dokonało się pierwsze naukowe rozpoznanie przydatności źródeł kieleckich do badań historycznych. Archiwum zostało wówczas wprowadzone do nowoczesnej nauki polskiej³.

„Genetyczne” początki instytucji archiwum związane są z działalnością Konsystorza Generalnego w Kielcach, który rozpoczął funkcjonowanie w dniu 1 października 1807 roku. Dało to początek gromadzeniu akt, które trwa w Kielcach w sposób nieprzerwany po dzień dzisiejszy. Zaczątek akt nowej kancelarii stanowiły przekazane przez Konsystorz Generalny Krakowski archiwalia sięgające roku

² S. Librowski, *Archiwa Kościoła katolickiego w Polsce*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 1, Lublin 1973, kol. 877-886; M. Dębowska, *Archiwa Kościoła katolickiego w II Rzeczypospolitej*, ABMK 92 (2009), s. 39-51; też, *Diocesan historical archives in Poland. The process of formation*, ABMK 104 (2015), s. 47-54; T. Wróbel, *Archiwum Diecezjalne w Kielcach. Rys historyczny*, ss. 31 (mps - zbiory autora).

³ D. Olszewski, *Akta konsystorza kieleckiego jako podstawa do badań nad parafiami i duchowieństwem pierwszej połowy XIX wieku*, ABMK, t. 19 (1969), s. 5-30.

1797. Wśród akt przesłanych z Krakowa znany jest jeden przypadek akt parafii Kluczewsko, wytworzonych w Konsystorzu Generalnym Gnieźnieńskim, przekazanych następnie do konsystorza krakowskiego, a następnie do Konsystorza Generalnego w Kielcach⁴.

Gromadzone od 1807 roku akta znajdowały się pod opieką świątłych urzędników, związanych m.in. ze środowiskiem seminaryjnym. Po zniesieniu w roku 1818 diecezji kieleckiej biskup krakowski Jan Paweł Woronicz zachował w Kielcach „konsystorz zastępczy”. Oficjałem kieleckim ustanowionym przez bp. J.P. Woronicza został znany poeta i bibliofil ks. Michał Hieronim Juszyński. W następnych latach oficjałem był ks. Gabriel Wysocki. Po Powstaniu Listopadowym biskup krakowski Karol Skórkowski w ramach represji został przez cara Mikołaja I pozbawiony władzy biskupiej w części diecezji krakowskiej, która leżała w Królestwie Polskim. Car narzucił w Kielcach jako administratora ks. Adama Paszkowicza, który jednak okazał się pracowitym biurokratą. Osobiście wykonywał prace kancelaryjne w konsystorzu i pozostawił *Indeks alfabetyczny aktów Konsystorza Jeneralnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim z roku 1834*⁵.

W drugiej połowie XIX wieku kancelaria konsystorska w Kielcach była prowadzona przez wybitnego uczonego, jakim był ks. Władysław Siarkowski. Wyprzedzając postanowienia Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku ks. W. Siarkowski oddzielił stare akta konsystorskie, przeniósł je do specjalnego pomieszczenia i sporządził inwentarz – „Spis inwentarza fascykułów aktów w Archiwum Konsystorza Jeneralnego Diecezji Kielecko-krakowskiej znajdujących się w miesiącu październiku 1874 roku przez ks. Władysława Siarkowskiego regensa konsystorza jeneralnego kieleckiego sporządzony”⁶.

Sięgając retrospektywnie do dziejów kancelarii kościelnych na terytorium diecezji kieleckiej należy wskazać na działalność dawnego konsystorza biskupiego w Kielcach. W czasach, gdy rejon Kielc wchodził w skład dawnej diecezji krakowskiej, Kielce posiadały, od XV w., oficjalat foralny, którego terytorium pokrywało się z obszarem administracyjnym prepozytury kieleckiej. Znane są obecnie dwie księgi oficjalatu kieleckiego, dokumentujące działalność prowadzoną w XVI i XVII wieku. Są one obecnie przechowywane w Kurii Metropolitalnej w Krakowie i w Bibliotece PAN Ossolineum we Wrocławiu⁷. Obok kancelarii konsystorskiej działała w Kielcach od XII wieku kancelaria kapitulna. Do naszych czasów zachowały się akta

⁴ A. Kwaśniewski, *Akta Konsystorza Generalnego Krakowskiego, jako zaczątek akt Konsystorza Generalnego w Kielcach na podstawie zasobu Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1797-1807)*, „Archiva Ecclesiastica. Biuletyn Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych” 6 (2013), s. 51-76.

⁵ T. Wróbel, *Archiwum Diecezjalne w Kielcach. Rys historyczny*.

⁶ G. Bujak, *Kuria diecezjalna w Kielcach w latach 1918-1938. Studium kancelaryjno-archiwoznawcze. Zarys problematyki badawczej*, ABMK 64 (1995), s. 49-57; T. Wróbel, *Archiwum Diecezjalne w Kielcach. Rys historyczny*.

⁷ W. Wójcik, *Organizacja i działalność oficjalatu okręgowego w Kielcach w latach 1551-1635*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” (dalej: RTK), 10 (1963), z. 3, s. 29-37; tenże, *Organizacja*

sięgające późnego średniowiecza⁸. Na terytorium obecnej diecezji kieleckiej znajdowały się historyczne kapituły diecezji krakowskiej oraz archidiecezji gnieźnieńskiej w Wiślicy, Skalbmierzu i Kurzelowie. W ośrodkach kapitulnych Wiślicy i Kurzelowa działały od średniowiecza oficjalaty foralne. Znany jest również oficjalat lelowski⁹. Na wiek XV przypadają początki oficjalu kurzelowskiego¹⁰. Nieco informacji na temat funkcjonowania oficjalu kurzelowskiego w epoce nowożytnej, a zwłaszcza w czasach porzbirowych, podał ks. Walenty Patykiewicz¹¹. Wśród wymienionych instytucji bardziej rozpoznana została kancelaria oficjalu wiślickiego¹². Spośród historycznych archiwów klasztornych do lepiej przebadanych zalicza się archiwum miechowskie. Samuel Nakielski, opisując archiwum miechowskie w okresie staropolskim podał, że istniała księga inwentarzowa, dokumenty miały numery (sygnatury) i przechowywano je w skrzyniach. Opiekę nad archiwum sprawował jeden z zakonników, pełniący funkcję archiwariusza¹³.

Odrębne badania związane były z bibliotekami klasztorów i innych instytucji kościelnych. Jednak o ile archiwa mają starszą tradycję badań naukowych, o tyle literatura dotycząca historycznych bibliotek diecezji powstała głównie w latach ostatnich. Dawniejsza literatura przedmiotu ograniczona była do trzech prac omawiających: wybrane rękopisy liturgiczne, historyczny zbiór rękopisów bibliotecznych kapituły kieleckiej oraz zbiór rękopisów biblioteki seminarialnej¹⁴. Na uwagę zasługują też badania o charakterze muzykologicznym związane z bibliologią historyczną¹⁵. Współ-

i działalność oficjalu okręgowego w Kielcach w latach 1635-1681, „Prawo Kanoniczne”, 30 (1987), nr 1-2, s. 121-141.

⁸ P. Starzyk, *Źródła rękopiśmienne do dziejów kieleckiej kapituły kolegiackiej (ok. 1171-1810) i funkcjonującego przy niej kolegium księży wikariuszy zgromadzone w kościelnych archiwach Kielc*, ABMK 81 (2004), s. 263-299.

⁹ B. Kumor, *Katalog mikrofilmów Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim nr 2*, ABMK 13 (1966), s. 177.

¹⁰ A. Vetulani, *Prawne stanowisko oficjalów biskupich w Polsce w XV stuleciu*, w: *Studia historyczne ku czci Stanisława Kutrzeby*, t. 1, Kraków 1938, s. 474.

¹¹ W. Patykiewicz, *Późniejsze oficjaly gnieźnieńskie*, RTK 5 (1958), z. 4, s. 117-122.

¹² E. Knapik, *Akta oficjalu wiślickiego z XV-XVIII wieku*, „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie” 56 (2009), s. 9-21.

¹³ R. Skrzyniarz, *Początki archiwum zakonnego bożogrobców w Miechowie* ABMK 71 (1999), s. 407-412; M. Dębowska, R. Skrzyniarz, *Zasoby archiwalne zakonu bożogrobców w archiwum parafialnym w Miechowie*, ABMK 86 (2006), s. 83-106.

¹⁴ J. Zdanowski, *Iluminowane rękopisy księgozbiorów kapitulnarsza katedralnego i seminarium duchownego w Kielcach oraz kościoła parafialnego w Miechowie*, Kielce 1929; J. Wolny, *Inventaire des manuscrits théologiques médiévaux de la bibliothèque du chapitre à Kielce*, „Mediaevalia Philosophica Polonorum”, 1971 (XVI), s. 43-85; R. Nir, *Katalog rękopisów biblioteki Seminarium Duchownego w Kielcach*, ABMK 40 (1980), s. 329-400, 41 (1980), s. 91-126.

¹⁵ T. Miazga, *Antyfonarz Kielecki z 1372 roku pod względem muzykologicznym*, Graz 1977; H. Piwoński, *Graduał z roku 1596 Biblioteki Seminarium Duchownego w Kielcach*, „Musica Antiqua Europae Orientalis”, 6 (1982), s. 389-408; tenże, *Antyfonarz bożogrobców z Miechowa*, „Musica Mediaevi”, 6 (1977), s. 88-140.

ceśnieniu zainteresowanie badaczy wzbudziły historyczne biblioteki zakonne w Miechowie i Imbramowicach; ponadto kapitulne w Kielcach, Wiślicy i Kurzelowie¹⁶. Artykuły omawiające dzieje bibliotek dotyczą problemu katalogowania zbiorów. Spośród kilkudziesięciu bibliotek historycznych skatalogowane zostały jedynie zbiory Biblioteki Kapitulnej w Kielcach i Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach¹⁷.

Archiwistyka diecezjalna ma tradycję dziewiętnastowieczną. Archiwariuszami na przestrzeni dwóch stuleci byli kapłani, którzy pozostawili publikacje historyczne oparte na źródłach archiwalnych. Większy rozwój badań nad bibliotekami datuje się na czasy współczesne. Ponadto publikacje na temat bibliotek w większości pochodzą ze środowisk naukowych niezwiązanych z diecezją (Warszawa, Lublin, Kielce). Kielecka bibliologia diecezjalna jest nauką raczkującą. Wobec braku środowiska naukowego do badań nad bibliotekami na gruncie diecezjalnym pozostaje postulatem prowadzenie tego typu badań przy archiwum diecezjalnym. Nadzór archiwum diecezjalnego nad archiwami parafialnymi pozwala bowiem na objęcie troską historycznych bibliotek, których zbiory zwykle przechowywane są razem z archiwaliami. Wiele archiwów diecezjalnych i zakonnych w swoich zasobach przechowuje zbiory inkunabułów i starodruków. Tego typu praktyka może przyczynić się w przyszłości do rozwoju dojrzałszej formy bibliologii kościelnej. Potrzeba badań nad zasobami archiwalnymi i zbiorami bibliotecznymi oraz docelowy rozwój historiografii stały się przyczyną założenia w Kielcach Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka.

¹⁶ Wybrana literatura: J. Kaliszuk, *Rękopisy średniowieczne kolegiaty wiślickiej w świetle inwentarzy*, ABMK 87 (2007), s. 83-106; P. Kardyś, *Biblioteka przy kościele kolegiackim w Kurzelowie w okresie staropolskim*, „Roczniki Humanistyczne” 53 (2004), s. 33-45; tenże, *Biblioteka przy kolegiacka w Wiślicy (XV-XVIII w.)*, ABMK 82 (2004), s. 75-102; K. Bracha, *Statuta vel praecepta scholarium. Przyczynek do dziejów najstarszej szkoły w Kielcach w XV w.*, „Studia Muzealno-Historyczne”, 3 (2011), s. 31-51; (dalej: SMH); E. Truskolaska, *Księgozbiór bożogrobców miechowskich w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie*, ABMK, 81 (2004), s. 353-369. R. Skrzyniarz, *Księgozbiór historyczny bożogrobców w parafii Miechów*, ABMK 77 (2002), s. 71-76; W. Bielak, *Księgozbiór Panien Norbertanek w Imbramowicach*, ABMK 95 (2011), s. 5-10; R. Nir, *Rękopisy liturgiczne Biblioteki PP Norbertanek w Imbramowicach*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 29 (1976), nr 1, s. 47-63.

¹⁷ A. Kaleta, *Powstanie i rozwój Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” (dalej: KPD) 74 (1998), nr 4, s. 335-341; tenże, *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, między tradycją a współczesnością*, w: *Rola biblioteki w społeczeństwie informacyjnym, konferencja z okazji jubileuszu 15-lecia Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach, 12.06. 2008 r. Kielce 2008*, s. 41-47.

PROCES BUDOWY ŚRODOWISKA – INTELIGENCA KATOLICKA I INTELEKTUALIŚCI

Od połowy roku 2010 rozpoczęły się prace nad stworzeniem środowiska naukowego przy liczącym 70 lat archiwum. Prace te polegały na rozmowach o współdziałaniu służącym lepszemu wypełnianiu misji archiwum. W trakcie poszukiwań zainteresowanych tą kwestią instytucji i grup społecznych doszło do rozmów z osobami związanymi m.in. z Urzędem Miasta Kielce, Świętokrzyskim Towarzystwem Genealogicznym „Świętogen”, Archiwum Państwowym w Kielcach, Ośrodkiem Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Polskim Towarzystwem Historycznym Oddział w Skarżysku-Kamiennej, Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach, Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza. Instytucje te zostały wytypowane poprzez uwzględnienie dotychczasowej współpracy oraz planowanego wspomaganie działalności Archiwum Diecezjalnego w Kielcach¹⁸. Wśród ogólnie formułowanych celów ukonkretniony został program naukowy „Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej”. W ramach programu zainicjowane zostały referaty na temat zasobów archiwalnych i zbiorów bibliotecznych diecezji kieleckiej, a także referaty z szerszej pojętej historii Kościoła¹⁹.

Rozmowy i zaproponowany program naukowy doprowadziły do wniosku o stowarzyszeniu zainteresowanych osób. Dnia 9 października 2012 roku o godzinie 16³⁰ we wspomnienie bł. Wincentego Kadłubka odbyło się spotkanie założycielskie w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach. Pierwszą część spotkania stanowił referat inauguracyjny ks. prof. Daniela Olszewskiego zatytułowany *Kult bł. Wincentego Kadłubka*. Autor zakończył stwierdzeniem, że zamysł wybrania bł. Wincentego na patrona tworzonej organizacji jest w pełni uzasadniony. Autor *Kroniki Polskiej* i patron diecezji kieleckiej z łatwością będzie kojarzony z organizacją, której celem jest wspieranie archiwum i działania zmierzające do rozwoju historiografii diecezjalnej. Zebrani potwierdzili zgodność z postulatem i podpisali akt założycielski organizacji o nazwie Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach²⁰. Akt założycielski podpisały 32 osoby, które stały się współzałożycielami towarzystwa²¹. Sposób powołania organizacji nadał jej status stowarzyszenia prywatnego, zgodnie z kanonem 299 § 1: „na podstawie zawartej między

¹⁸ Informacje autora z autopsji.

¹⁹ A. Kwaśniewski, *Program naukowy Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej*, ss. 1, [stan z dnia 31.12.2015, źródło]: www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/program-naukowy

²⁰ Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach (dalej: TPADWKK), *Protokoły posiedzeń, Protokół z dnia 09.10.2012*, b. sygn.

²¹ Zob. aneks nr 1.

sobą prywatnej umowy, wierni mogą zakładać stowarzyszenia [...]”²². Tak rozumianą organizację odróżnia się od stowarzyszenia zakładanego przez władzę kościelną, które w prawie kanonicznym jest określane jako stowarzyszenie publiczne²³.

Spotkanie założycielskie nie doprowadziło do wyboru władz. Przez rok odbywały się jednak comiesięczne posiedzenia. Stworzona grupa inteligencji katolickiej oraz intelektualistów katolickich prowadziła faktyczną działalność bez statutu i władz. Comiesięczne spotkania złożone były zwykle z naukowego referatu oraz części integracyjnej (kawa, herbata). Gdy zachodziła potrzeba, prowadzone były rozmowy o sprawach formalnych tworzącej się instytucji²⁴. Tematykę spotkań dokumentowały sporządzane protokoły²⁵. Wykaz posiedzeń aktualizowany był na stronie internetowej archiwum²⁶. W dniach 19-21 kwietnia 2013 roku odbył się wyjazd członków towarzystwa do Rabki. W trakcie pobytu w domu rekolekcyjnym diecezji kieleckiej „Betania” odbyła się konferencja, na której członkowie prezentowali własną działalność i snuli plany o współpracy. Przeprowadzone rozmowy doprowadziły do rozstrzygnięć w kwestiach personalnych dotyczących planowanego wyboru władz stowarzyszenia. Znalazło to zastosowanie w październikowych wyborach²⁷.

Tematyka z dziedziny archiwistyki i bibliologii historycznej prezentowana na comiesięcznych spotkaniach powodowała wzrastające zainteresowanie towarzystwem. Liczba członków wpisanych na listę wzrosła do 61 osób²⁸. W ciągu roku skryształizowała się decyzja zarejestrowania stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym. W wigilię wspomnienia bł. Wincentego Kadłubka (8.10.2013 r.) odbyło się formalne posiedzenie założycielskie. Towarzystwo istniało faktycznie od 9 października 2012 roku. Ze względów formalnych, aby stosowne dokumenty przedstawić w sądzie państwowym, członkowie byli zmuszeni do nazwania tego posiedzenia „założycielskim”. Tak więc są faktycznie dwa akty założycielskie – z dnia 9 października 2012 roku i z dnia 8 października 2013 roku. Osoby, które złożyły podpisy na stosownych listach z 2012 i 2013 roku należy traktować jako współzałożycieli. Lista z 2013 roku złożona była z 34 osób. Pojawiły się więc nieznaczne różnice liczbowe (lista z 2012 roku – 32 osoby)²⁹. Różnice spowodowane zostały prozaicznymi względami – niektórzy z przyczyn niezależnych nie mogli wziąć udziału w posiedzeniu z dnia 8 października 2013 roku. Na potrzeby rejestracji w sądzie państwowym wytworzono odpowiednią dokumentację zebrania założycielskiego, w trakcie które-

²² *Kodeks prawa kanonicznego* (dalej: KPK), wyd. 1, Poznań 1984.

²³ KPK kan. 301.

²⁴ Informacje autora z autopsji.

²⁵ TPADWKK, *Protokoły posiedzeń towarzystwa*, b. sygn.

²⁶ www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/towarzystwo-przyjacio-archiwum-diecezjalnego-w-kielcach/posiedzenia [stan z dnia 31.12.2015]. Zob. aneks nr 5.

²⁷ H. Radziejewska, *Pobyt w Rabce - naukowo i historycznie*, „Niedziela”, 56 (2013), nr 40, (wkładka kielecka), s. VIII. Ponadto informacje autora z autopsji.

²⁸ TPADWKK, *Protokoły posiedzeń towarzystwa, Protokół z dnia 10.09.2013*, b. sygn.

²⁹ Zobacz aneks nr 2.

go m.in. zatwierdzono statut i wybrano władze. Biskup Kielecki Kazimierz Ryczan w dniu 11 października 2013 roku wyraził zgodę, aby siedziba towarzystwa znajdowała się w budynku Archiwum Diecezjalnego w Kielcach. W tym samym dniu wydał dekret zatwierdzający statut towarzystwa i tym samym nadał stowarzyszeniu kościelną osobowość prawną, ponadto odrębnym dekretem mianował asystentem kościelnym ks. dr. Mirosława Kowalskiego. Dokumenty te stały się załącznikami do protokołu z posiedzenia założycielskiego³⁰. Po złożeniu dokumentów do rejestracji nastąpił długi okres oczekiwania na decyzję sądu. W tym czasie władze nakazały wprowadzić poprawki do statutu. Wydłużyło to okres oczekiwania. Nakazane poprawki nie wniosły niczego w kwestiach merytorycznych³¹. Sąd Rejonowy w Kielcach X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego decyzją z dnia 10 lutego 2014 roku wpisał towarzystwo do Krajowego Rejestru Sądowego³².

Lista 34 współzałożycieli uległa poszerzeniu. Zainteresowani przynależnością do towarzystwa składali deklaracje i byli przyjmowani na posiedzeniach zarządu³³. W końcu roku 2015 liczba członków wzrosła do 63³⁴. Najliczniejszą grupę stanowią osoby związane z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach – 12 osób (w tym dwie osoby to doktoranci). Zgromadzenie historyków uniwersytetu kieleckiego związane jest z zainteresowaniem, jakie środowisko to wykazywało wobec zasobu archiwum diecezjalnego. Trudno w tym względzie nie docenić zasług ks. prof. Daniela Olszewskiego, który był pracownikiem uniwersytetu. W czasach III Rzeczypospolitej wprowadził środowisko uniwersyteckie do archiwum i tematyki kościelnej. W czasie tworzenia towarzystwa uczestniczył we wszystkich posiedzeniach, firmując swoją postawą nową instytucję diecezjalną – towarzystwo. Udział ks. Olszewskiego w zakładaniu towarzystwa miał charakter faktycznej pracy organizacyjnej³⁵. Druga grupa to osoby związane z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II i Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach – 9 osób³⁶. Spośród alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach do towarzystwa należą czterech członków koła historycznego. Podobnie jak doktoranci uniwersytetu, alumni stanowią ważną grupę odbiorców treści związanych z archiwistyką i historią diecezji. Formacja i zaangażowanie były zaplanowane jako narzędzia mające przyczy-

³⁰ TPADWKK, *Protokoły posiedzeń towarzystwa, Protokół z dnia 08.10.2013*, b. sygn. Zobacz aneks nr 4.

³¹ Tamże, *Protokoły posiedzeń towarzystwa, Protokół z dnia 14.01.2014*, b. sygn.

³² Tamże, *Postanowienie Sądu Rejonowego w Kielcach X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (10.02.2014 r.)*, b. sygn.

³³ Tamże, *Protokoły posiedzeń zarządu*, b. sygn.

³⁴ Zob. aneks nr 3.

³⁵ A. Kwaśniewski, *Ksiądz profesor Daniel Olszewski (1934-2015). Prace wykonane dla diecezji kieleckiej*. (w druku).

³⁶ W związku z umową pomiędzy seminarium a KUL wykłady seminaryjne są obecnie prowadzone jako uniwersyteckie, wykładowcy seminaryjni są jednocześnie wykładowcami KUL, z tego względu liczebność podawana jest łącznie.

nić się do wzrostu kultury archiwalno-historycznej przyszłych pracowników kancelarii parafialnych. Obok alumnów i pracowników seminarium do towarzystwa weszli pracownicy Kurii Diecezjalnej w Kielcach i Sądu Biskupiego w Kielcach oraz księża pracujący w parafiach. Z innych instytucji reprezentowane były: Rada Miasta Kielce, Archiwum Państwowe w Kielcach, Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Politechnika Świętokrzyska, Uniwersytet Jagielloński, Studium Historii Diecezji Kieleckiej, Świętokrzyskie Towarzystwo Genealogiczne „Świętogen”, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Skarżysku-Kamiennej, Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II, Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie, Muzeum Historii Kielc, Centrum Wiera i Kultura w Hebdowie, Dom Księży Emerytów w Kielcach, Wydawnictwo Literackie w Krakowie i Szkoła Podstawowa w Mniszowie.

Różnorodność członków nie przeszkodziła w skupieniu ich w katolickim stowarzyszeniu działającym przy archiwum. Wśród celów określonych w statucie w paragrafie 6 na pierwszym miejscu wymienione zostało: „Wspieranie i promocja działalności Archiwum Diecezjalnego w Kielcach”³⁷. Archiwum jako instytucja naukowa domaga się z natury działalności naukowej. Stowarzyszone grono pracowników nauki zapewnia możliwości badań naukowych. Wartość posiada również liczne grono inteligencji katolickiej zdolne do realizacji celów statutowych. Dzięki inteligencji katolickiej stało się możliwe obsadzenie ważniejszych funkcji we władzach towarzystwa. Obok funkcji administracyjnych inteligencja przejęła zadanie promocji tematyki archiwalno-historycznej.

REALIZACJA PROGRAMU „ROLA KOŚCIOŁA JAKO WYCHOWAWCY I STRÓŻA KULTURY NARODOWEJ”

W trakcie określania celów działalności naukowej archiwum na pierwsze miejsce wysunęła się potrzeba uporządkowania i naukowego rozpoznania zasobów archiwalnych i zbiorów bibliotecznych diecezji. Zgodnie z przyjętymi założeniami wykrystalizowały się dwa podstawowe nurty badań: archiwistyka i bibliologia. W celu zorganizowania przewidywanych badań w sposób systematyczny opracowany został program o nazwie „Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej”³⁸.

³⁷ TPADWKK, *Statut Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego imienia błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach*, b. sygn.

³⁸ A. Kwaśniewski, *Program naukowy Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej*, [Opublikowany na stronie internetowej ADK, stan 31.12.2015:] www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/program-naukowy

Praktyczną formą jego realizacji były comiesięczne referaty prezentowane zwykle w drugi wtorek miesiąca. Organizatorem programu stały się dwie organizacje: archiwum i towarzystwo. Program naukowy zainicjowany został w czasach posługi rządzenia sprawowanej w diecezji kieleckiej przez bp. Kazimierza Ryczana. Inspiracje, które płynęły od biskupa, zmierzały raczej do prowadzenia wykładów popularyzujących historię diecezji. Sugestie biskupie bliższe są więc idei kursu przewodników³⁹. Zainicjowany program badań spotkał się jednak ze zrozumieniem bp. K. Ryczana⁴⁰. Kolejny biskup kielecki Jan Piotrowski, podejmując dzieła poprzednika, objął program „Rola Kościoła...” patronatem honorowym (pismo z dnia 26 lutego 2015 roku)⁴¹. Działalność archiwum i towarzystwa cieszyły się opieką i zaangażowaniem biskupów jako zwierzchników obu instytucji⁴².

Towarzystwo jako organizacja założona do wspierania misji archiwum podjęło wyznaczone zadania. W pierwszej kolejności badaniami został objęty najcenniejszy zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych liczący 139 jednostek⁴³. Po przedstawionym referacie badania zaowocowały publikacjami. Podstawowa publikacja to artykuł dotyczący całego zbioru. Omówione w nim zostały dzieje gromadzenia zbioru na tle dziejów archiwum jako tworzącej go instytucji. Cenne jest również określenie stopnia wykorzystania materiału w badaniach naukowych⁴⁴. Odrębne studium zostało poświęcone średniowiecznym dokumentom miechowskim. Artykuł omawia sześć dokumentów z lat 1251-1489. Wskazano na słabe wykorzystanie zbioru w nauce. W aneksie zamieszczone zostały opisy inwentarzowe poszczególnych jednostek⁴⁵.

³⁹ Tenże, *Geneza i program Studium Historii Diecezji Kieleckiej*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 13 (2014), s. 182.

⁴⁰ Informacje z autopsji autora.

⁴¹ Akta kancelaryjne Archiwum Diecezjalnego w Kielcach, b. sygn. Dekret dostępny także na stronie internetowej ADK, stan 31.12.2015: www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/program-naukowy/patronat

⁴² Ksiądz biskup Kazimierz Ryczan, wspierając archiwum, wziął udział już w trzecim oficjalnym spotkaniu towarzystwa w ramach programu „Rola Kościoła” w dniu 11.12.2013 r. – źródło: K. Dobrowolska, *Kościół kielecki w czasie próby – promocja książki ks. dr. Gocela*, „Niedziela”, 56 (2013), nr 2, (wkładka kielecka), s. III. Biskup Jan Piotrowski w roku 2015 czterokrotnie brał udział w pracach archiwum i towarzystwa – źródło: *Kalendarium [działalności bp. Jana Piotrowskiego w roku] 2015*, KPD 91 (2015), z. 3-4, s. 260-285. Informacje o obecności bp. na: walnym zgromadzeniu towarzystwa w dniu 10.02.2015, na konferencji w Miechowie o bożogrobcach w dniu 28.05.2015, na II Ogólnopolskim Forum Dyrektorów Archiwów Diecezjalnych w Skorzeszycach w dniu 15.06.2015 oraz na święcie patronalnym towarzystwa 09.10.2015.

⁴³ P. Kardyś, *Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (XIII-XX w.)* (Zob. aneks nr 5).

⁴⁴ Tenże, *Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych Archiwum Diecezjalnego w Kielcach*, „Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skarżysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta” (dalej: ROPTHSK), 4 (2013), s. 35-56.

⁴⁵ Tenże, *Średniowieczne dyplomy pergaminowe bożogrobców z Miechowa w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach*, w: *Rycerze, wędrowcy, kacerze. Studia z historii średniowiecznej i wczesnonowożytnej Europy Środkowej*, red. W. Kowalski, B. Wojciechowska, Kielce 2013, s. 177-183.

Obok Piotra Kardysia publikację na temat dokumentów miechowskich przygotował w tym czasie również Marek Jedynak⁴⁶.

W ramach badań nad konsystorzem kieleckim opracowany został temat genezy akt⁴⁷. W trakcie badań rozwiązana została kwestia pochodzenia akt kieleckich wytworzonych przed 1807 rokiem. Jak już wspomniano, konsystorz kielecki rozpoczął urzędowanie dnia 1 października 1807 roku, zaś akta przez niego wytworzone rozpoczynają się w 1797 roku. Badania pozwoliły na ustalenie, że zaczątek akt kieleckich stanowią akta konsystorskie przekazane z Krakowa⁴⁸. Dodatkowo związana z kierunkiem badań publikacja na temat akt parafii Busko ujawniła praktykę przekazywania akt konsystorskich z Krakowa do Kielc po ostatecznym rozpadzie diecezji krakowskiej w latach 40-ych XIX wieku⁴⁹.

Obok zbioru najstarszych dokumentów i największego zespołu, jakim są akta konsystorskie, zainteresowanie badaczy wzbudziła kancelaria dziekańska w Kurzelowie i zespoły akt parafii należących obecnie do dekanatu bodzentyńskiego, a ponadto akta parafii Prandocin. Badania te zajmują miejsce szczególne, gdyż zostały przeprowadzone jako przygotowanie do opublikowania inwentarzy⁵⁰. W tematycznym związku z badaniami pozostaje wystawa wybranych dokumentów, która spełniła funkcję popularyzacyjną. Była ona przygotowana z okazji Międzynarodowego Dnia Archiwów (9.06.2015 r.)⁵¹. Obok zasobu archiwum diecezjalnego badaniami objęto Archiwum Parafii w Przyłęku Szlacheckim⁵². Inwentarz zasobu archiwum parafialnego w Przyłęku zostanie w przyszłości opublikowany. Prace prowadzone nad inwentarzami wynikają z potrzeb archiwum diecezjalnego. Podejmując tego rodzaju badania, Towarzystwo wspomaga statutowe funkcje archiwum.

Odrębny nurt badań dotyczy elenchusów. Archiwum kieleckie przechowuje jeden z ciekawszych i największych w kraju zbiorów tychże druków urzędowych (XVIII-XXI w.) Badania nad zbiorem elenchusów zostały rozpoczęte od grupy naj-

⁴⁶ Z. Jedynak, *Dokumenty pergaminowe bożogrobców miechowskich w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach*, „Świętokrzyskie studia archiwalno-historyczne” (dalej ŚSAH), 2 (2013), s. 187-195.

⁴⁷ A. Kwaśniewski, *Geneza akt Konsystorza Kieleckiego (XVIII/XIX w.)* (Zob. aneks nr 5).

⁴⁸ Tenże, *Akta Konsystorza Generalnego Krakowskiego jako zaczątek akt Konsystorza Generalnego w Kielcach*, s. 51-76.

⁴⁹ Tenże, *Źródła do dziejów parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Busku-Zdroju przechowywane w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach (XIX-XXI w.)*, w: *Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Busku-Zdroju. Materiały z sesji naukowej „Święty Norbert i jego dziedzictwo”*, red. D. Kalina, Busko-Zdrój 2014, s. 29-46.

⁵⁰ P. Kardys, M. Medyński, *Inwentaryzacja akt zespołów parafialnych na przykładzie dekanatu bodzentyńskiego*; R. Prejs, *Kancelaria dziekańska w Kurzelowie w XIX wieku*, w: „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne” (w druku); A. Kwaśniewski, *Akta parafii Prandocin* (Zob. aneks nr 5).

⁵¹ P. Kardys, S. Konarska-Zimnicka, *Wybrane dokumenty Archiwum Diecezjalnego w Kielcach* (Zob. aneks nr 5).

⁵² L. Frączek, *Zasób Archiwum Parafialnego w Przyłęku Szlacheckim* (Zob. aneks nr 5).

starszych, dotyczących zakonu cystersów w Polsce (XVIII/XIX w.). Przebadane zostały również najstarsze elenchusy diecezji kieleckiej. Owocem badań były dwie publikacje złożone z rozprawy źródłoznawczej i katalogu druków⁵³. Stan badań nad elenchusami został zaprezentowany na forum towarzystwa. Na stronie internetowej zostało opublikowane streszczenie referatu⁵⁴. Kontynuację badań stanowi obszerny artykuł na temat elenchusów diecezji krakowskiej. Podobnie jak poprzednie, również artykuł trzeci składa się ze studium źródłoznawczego oraz katalogu badanych druków znajdujących się w zasobie Archiwum Diecezjalnego w Kielcach⁵⁵. Artykuł na temat elenchusów cysterskich został uwzględniony w ogólnopolskiej bibliografii⁵⁶. Prowadzone badania przyczyniły się do zorganizowania ogólnopolskiej konferencji naukowej na temat elenchusów.

Spośród historycznych bibliotek kościelnych diecezji badaniami objęto Bibliotekę Parafialną w Proszowicach. Przedstawiony referat ujawnił nieznany nauce polskiej zbiór inkunabułów i starodruków. Niektóre inkunabuły posiadają iluminacje. Wśród zbioru odnaleziono druk z wpisem proveniencyjnym wskazującym na pochodzenie z biblioteki Jana z Oświęcimia. Księgozbiór proszowski jest najcenniejszą kolekcją znajdującą się poza Biblioteką Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Pierwsze rozpoznanie naukowe było prezentowane na forum archiwum w formie referatu. Jego autor, Krzysztof Klata, jako mieszkaniec Proszowic posiadający wykształcenie historyczne zdobyte na Uniwersytecie Jagiellońskim stał się orędownikiem sprawy⁵⁷.

Niemal integralnie zachowany od czasów średniowiecza księgozbiór Biblioteki Kapituły Kieleckiej był przedmiotem badań w latach siedemdziesiątych, kiedy to opublikowany został katalog rękopisów średniowiecznych⁵⁸. Druki księgozbioru kapitulnego zostały przebadane w trakcie prac nad doktoratem A. Kwaśniewskiego⁵⁹. Badania zamieszczone w doktoracie dotyczyły stanu bibliotek osiemnastowiecznych, stworzyły jednak podstawy warsztatowe do badań sięgających okresu

⁵³ A. Kwaśniewski, *Katalog rubrycel i schematyzmów polskich cystersów, znajdujących się w księgozbiorze podręcznym Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1788-1816)*, „Hereditas Monasteriorum” (dalej: HM) 1 (2012), s. 189-205; A. Kwaśniewski, *Rubrycele i schematyzmy diecezji kieleckiej (1808-1818)*, ROPTHSK, 4 (2013), s. 57-77.

⁵⁴ A. Kwaśniewski, *Dziewięć skarbów Kościoła Kieleckiego. Stan badań nad zbiorem rubrycel i schematyzmów Archiwum Diecezjalnego w Kielcach* (Zob. aneks nr 5).

⁵⁵ A. Kwaśniewski, *Rubrycele i elenchusy diecezji krakowskiej z lat 1801-1848*, ŚSAH, 3 (2014), s. 205-245.

⁵⁶ R. Żmuda, *Dokumentacja stanu badań bibliologicznych o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1945-2015*, Łódź 2016, s. 230, [źródło, stan z 26.02.2016 r.: http://digital.fides.org.pl/Content/1699/dokumentacja_o_bibliotekach.pdf].

⁵⁷ K. Klata, *Inkunabuły zachowane w Bibliotece Parafialnej w Proszowicach*. (Zob. aneks nr 5). Informacje autora z autopsji.

⁵⁸ J. Wolny, *Inventaire des manuscrits théologiques médiévaux de la bibliothèque du chapitre à Kielce*, „Mediaevalia Philosophica Polonorum”, 1971 (XVI), s. 43-85.

⁵⁹ A. Kwaśniewski, *Księgozbiory parafialne w prepozyturze kieleckiej w XVIII wieku*, Lublin 2010 (mps – Biblioteka KUL).

wcześniejszego⁶⁰. Kontynuacją był referat na forum archiwum na temat prywatnej biblioteki związanego ze środowiskiem kapitulnym ks. Wojciecha Strzemeskiego, który przekazał swój księgozbiór na mocy testamentu do biblioteki kapitulnej. Spośród staropolskich bibliofilów kieleckich Strzemeski należy do bardziej rozpoznanych. Stało się to możliwe dzięki zachowaniu znacznej części inkunabułów i starodruków. Dodatkowo zachował się siedemnastowieczny inwentarz księgozbioru Strzemeskiego. Źródła biblioteczne i archiwalne pozwoliły na omówienie problemu i wnioski na temat kultury teologicznej środowiska kapitulnego. Ze względu na zachowany księgozbiór na potrzeby forum archiwalnego sformułowany został odpowiednio temat referatu⁶¹, a zasób biblioteki Strzemeskiego został opracowany w formie artykułu⁶².

Po publikacji na temat księgozbioru Strzemeskiego ukazał się artykuł o bibliotece kapitulnej w końcu XVI wieku. Zachowany inwentarz z 1598 roku został sporządzony w czasie wizytacji bp. Jerzego Radziwiłła. Dane archiwalne w postaci skróconych tytułów dzieł zostały w artykule opublikowane wraz z aparatem krytycznym polegającym na rozwiązaniu większości zapisów. Porównanie zapisów archiwalnych z zachowanym księgozbiorem kapitulnym wykazało, że zbiór średniowiecznych rękopisów dotrwał w większości do naszych czasów. Jeśli chodzi o inkunabuły i starodruki wynik jest podobny. Ponadto druki jako młodsze zachowały się w większej części niż rękopisy. Zawartość księgozbioru liczącego w 1598 roku 112 woluminów została powiększona przez odkrycie 15 druków współoprawnych. Artykuł obok części edytorskiej obejmuje rozprawę na temat kwestii formalnych księgozbioru oraz omówienie poszczególnych grup druków: księgi liturgiczne, Biblia i komentarze, Ojcowie Kościoła, prawo, teologia, podręczniki duszpasterskie, kazania, historia, hagiografia⁶³. Po opublikowaniu studium to stało się przedmiotem popularyzującego wystąpienia⁶⁴. Publikacje o bibliotekach kieleckich zostały wykazane w bibliografii na temat badań bibliologicznych⁶⁵.

Badania nad bibliotekami parafialnymi prowadzone były przez środowisko związane z archiwum w ramach udziału w projekcie „Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVII

⁶⁰ Tenże, *Siedemnastowieczny mszał z superekslibrisem księdza Stanisława Rozdrażewskiego proboszcza parafii w Ilży*, ROPTHSK 3 (2012), s. 139-144. Tenże, *Księgozbiory prywatne zachowane w Bibliotece Kapituły Kieleckiej (XV-XVIII wiek)*, w: „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej”, 62 (2012), s. 69-95.

⁶¹ Tenże, *Starodruki z księgozbioru kanonika kieleckiego Wojciecha Strzemeskiego (XVI w.)* (Zob. aneks nr 5).

⁶² Tenże, *Księgozbiór kanonika kieleckiego Wojciecha Strzemeskiego (+1602r.) w świetle inwentarza z 1650 roku*, „Rocznik Kolbuszowski” 12 (2012), s. 87-107.

⁶³ Tenże, *Księgozbiór kapituły kieleckiej w świetle inwentarza z 1598 roku*, ABMK 99 (2013), s. 43-92.

⁶⁴ Tenże, *Biblioteka kapitulna u progu reformy trydenckiej - pomnik kultury intelektualnej miasta Kielce*. (Zob. aneks nr 5).

⁶⁵ R. Żmuda, *Dokumentacja stanu badań bibliologicznych*, s. 111, 125, 137, 155.

i XIX wieku: losy, znaczenie, inwentaryzacja”⁶⁶. Opracowano studium o księgach liturgicznych bożogrobców miechowskich. Praca jest złożona z rozprawy merytorycznej, a dodatkowym jej walorem jest katalog kilkudziesięciu starodruków zachowanych w bibliotece miechowskiej⁶⁷. Drugą biblioteką klasztorną opracowywaną w ramach projektu jest biblioteka augustianów w Książu Wielkim. W wyniku podjętych prac zinwentaryzowano 146 druków oraz 43 jednostki archiwalne zasobu przechowywanego wraz z biblioteką⁶⁸. Owocem badań będzie przygotowywana do druku publikacja. W ramach programu „Rola Kościoła...” realizowanego przez archiwum i towarzystwo prezentowane były wyniki prac⁶⁹. Udział w projekcie pozwolił na pozyskanie dla działań diecezjalnych instytucji partnerskiej oraz wykwalifikowanej bibliolożki – dr Agnieszki Fludy-Krokos. Współpraca z Parafią w Książu Wielkim stanowi owocne doświadczenie wskazujące drogę na przyszłość. Nie bez znaczenia pozostaje fakt propagowania na forum kościelnym wiedzy o zbiorach bibliotecznych i zasobach archiwalnych instytucji diecezji kieleckiej. Badania nad biblioteką augustiańską zostały uwzględnione w bibliografii na temat badań bibliologicznych⁷⁰.

Badania nad archiwaliami i księgozbiorami diecezji związane były ściśle ze statutową działalnością Archiwum Diecezjalnego w Kielcach. Trzeci nurt w ramach omawianego programu stanowiła szeroko pojęta historia Kościoła. Celem tego nurtu była prezentacja różnorodnych badań i pozyskiwanie dla środowiska archiwalnego „kapitału ludzkiego”. O różnorodności świadczą tytuły referatów⁷¹. Zróżnicowanie tematyki i środowisk, z których wywodzili się autorzy referatów, przyczyniła się do zorganizowania trzech konferencji naukowych. Ponadto realizacja programu doprowadziła do zamysłu zorganizowania wykładów popularnych o charakterze dydak-

⁶⁶ K. Bock, M. Matuszyk, *Sprawozdanie z konferencji naukowej: Losy klasztorów i zbiorów poklasztornych w okresie represji po upadku Powstania Listopadowego w 1831 r. Rytwiany 12-15 VII 2012 r.*, HM 1 (2012) s. 378-380.

⁶⁷ A. Kwaśniewski, *Księgi liturgiczne zachowane w bibliotece bożogrobców w Miechowie (XVII-XVIII w.)* (w druku).

⁶⁸ A. Fluda-Krokos, *Sprawozdanie z prac nad inwentaryzacją i opracowaniem pozostałości po księgozbiorze oraz dokumentacji pokasacyjnej z klasztoru augustianów-eremitów w Książu Wielkim znajdujących się w zakrystii miejscowego kościoła parafialnego*, HM 1 (2012), s. 442-447; też, *Sprawozdanie z zakończenia prac nad dokumentacją i inwentaryzacją druków i archiwaliów pochodzących w części z dawnego klasztoru augustianów-eremitów w Książu Wielkim, znajdujących się w zakrystii miejscowego kościoła parafialnego*, HM 3 (2014), s. 513-516.

⁶⁹ A. Fluda-Krokos, *Szczątki biblioteki i archiwum po klasztorze augustianów-eremitów w Książu Wielkim*. (Zob. aneks nr 5).

⁷⁰ R. Żmuda, *Dokumentacja stanu badań bibliologicznych*, s. 203, 211.

⁷¹ Tytułem egzemplifikacji: A. Bernacka, *Kult świętych patronów w prepozyturze kieleckiej w XVII-XVIII wieku*; R. Gryz, *Wojenne zniszczenia katolickich obiektów sakralnych diecezji kieleckiej na tle ogólnopolskim (1939-1945)*; J. Kapuściński, *Piśmiennictwo historyczne duchowieństwa diecezji częstochowskiej*; W. Kowalski, *Mieszkańcy Pińczowa do połowy XVII wieku w świetle najstarszych ksiąg metrykalnych: struktura zawodowa i etniczna*; J. Marecki, *Represjonowani księża diecezji kieleckiej działający na terenie województwa krakowskiego (1945-1956)* (Zob. aneks nr 5).

tycznym. Kształt programu był dyskutowany przy okazji comiesięcznych referatów. Ważnym momentem skryształizowania się pomysłu było poświęcone tej tematyce posiedzenie metodyczne⁷². W ramach prac nad programem został opublikowany artykuł, który zawiera omówioną genezę inicjatywy i trzyletni program utworzonego przy archiwum w roku 2013 Studium Historii Diecezji Kieleckiej⁷³. Liczba 21 przedmiotów rozłożonych na trzy lata studium nie pozwalała na zaprezentowanie tematyki w ramach comiesięcznych referatów. Udało się jednak w ramach swego rodzaju eksperymentu zaprezentować dwa referaty przedstawiające stan badań oraz zarysowujące kształt przewidzianych wykładów⁷⁴. Po zaprezentowaniu w formie referatu stanu badań w danym przedmiocie autorzy referatów wykładali odpowiednią wiedzę na regularnych wykładach uczestnikom-studentom kształconym przy archiwum. Na studium erygowanym przez bp. Kazimierza Ryczana wykłady podjęły osoby związane z towarzystwem. Studium posiada użytkową nazwę popularną Kurs Przewodników Diecezji Kieleckiej. Celem kształcenia jest przekazanie wiedzy z historii Kościoła w odniesieniu do diecezji kieleckiej. Efekt kształcenia ma polegać na przygotowaniu osób, które byłyby przewodnikami po miejscach sakralnych i historycznych diecezji kieleckiej. Obok opublikowanego programu studium odrębnego opracowania wymaga skala działalności. Po przeprowadzeniu wykładów planowane jest omówienie i przedstawienie statystyk dotyczących tego przedsięwzięcia. Obecnie z wykładów korzystają studenci w Kielcach i filii w Miechowie w łącznej liczbie 150 osób⁷⁵.

Rozwijający się program naukowy był propagowany na stronach internetowych diecezji kieleckiej i archiwum oraz na stronach założonych na facebook-u. Autorami referatów byli naukowcy – członkowie towarzystwa oraz jego sympatycy. Rolę propagowania badań przejęła stowarzyszona inteligencja katolicka. Każdy referat był streszczany i w dziennikarski sposób przedstawiany na stronach internetowych. W ten sposób wiedza o działalności archiwum docierała do szerokich rzesz odbiorców. Niektóre referaty miały zapowiedzi w prasie⁷⁶, a po ich wygłoszeniu dzien-

⁷² A. Kwaśniewski, *Obrady na temat Kursu Przewodników Diecezji Kieleckiej oraz na temat kształtu przyszłego zarządu TPADWKK* (Zob. aneks nr 5).

⁷³ Tenże, *Geneza i program Studium Historii Diecezji Kieleckiej*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 13 (2014), 179-204.

⁷⁴ U. Oettingen J. Szczepański, *Cmentarze kieleckie. Stan badań i problemy badawcze*. K. Bracha, *Rękopisy biblioteczne Kapituły Kieleckiej (XIV-XV w.)* (Zob. aneks nr 5).

⁷⁵ K. Panuś, *Sprawozdanie prezesa Polskiego Towarzystwa Teologicznego za rok 2013*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, 67 (2014) nr 3, s. 275; W. Burzawa, *Kurs Przewodników*, „Niedziela”, 56 (2013), nr 44, (wkładka kielecka), s. VI [*Organizacja inauguracyjnego spotkania Studium Historii Diecezji Kieleckiej*]; A. Kozieja, T. Orlikowska, *Wojaże po diecezji kieleckiej*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 16, (wkładka kielecka) s. VII [*Organizacja objazdu naukowego Studium Historii Diecezji Kieleckiej*]; W. Burzawa, *Skarby Ziemi Miechowskiej*, „Niedziela”, 58 (2015), nr 7, (wkładka kielecka), s. VIII [*Organizacja objazdu naukowego Studium Historii Diecezji Kieleckiej*]. Informacje autora z autopsji.

⁷⁶ [Informacja o referacie na temat biblioteki ks. W. Strzemeskiego], „Niedziela”, 58 (2014), nr 18 (wkładka kielecka), s. II; D. S. *Referat w archiwum*, „eM Kielce” 10.05.2015, s. 4 [zapowiedź

nikarze publikowali artykuły prasowe o przebiegu spotkania i owocach badań⁷⁷. Szczególnie owocnie ułożyła się współpraca z redakcją wkładki diecezji kieleckiej w tygodniku „Niedziela”. Autorami artykułów prasowych byli pracownicy redakcji oraz członkowie i sympatycy towarzystwa. Do rzadkości należą artykuły publikowane na stronie KAI⁷⁸. W wyniku organizowania pracy osoby związane z towarzystwem zobowiązały się do przekazywania mediom informacji o działalności archiwum. W ten sposób powstała sekcja medialna przy archiwum. Cykliczne spotkania w ramach programu „Rola Kościoła...” stały się przyczyną rozwoju współpracy z redakcjami gazet. Dodatkową pracą wykonywaną w ramach istniejącej sekcji było przepisywanie przez Marię Splawę-Neyman wspomnień ks. Szczepana Domagały. Praca ta została wykorzystana przy redagowaniu stosownej publikacji⁷⁹. Począwszy od referatu z dnia 11 lutego 2014 roku każdy kolejny był propagowany za pomocą drukowanego plakatu. Pierwszy plakat dotyczył referatu prof. Krzysztofa Brachy na temat rękopisów kapituły kieleckiej. Autorem koncepcji każdego plakatu był ks. Andrzej Kwaśniewski, kwestie techniczne należały do Wiktora Idzika. Zwykle plakat drukowany jest w kilkudziesięciu egzemplarzach, które są dostarczane do instytucji z terenu miasta Kielce i diecezji kieleckiej. Pracę związaną z kolportażem wykonują członkowie i sympatycy Towarzystwa⁸⁰.

W latach pięćdziesiątych ks. Stanisław Librowski wskazywał na potrzebę pisania sprawozdań z pracy archiwum: „Kierownik archiwum powinien opracowywać sprawozdania ze swej działalności. [...] Sprawozdania powinny być zamieszczane w urzędowych wiadomościach diecezjalnych, ażeby każdy kapłan mógł się z nimi zapoznać. [...] Sprawozdania drukowane będą również najlepszą, a może jedyną

referatu prof. Wal. Kowalskiego o inskrypcjach]; [Ogłoszenie o referacie: Mieszkańcy Pińczowa do połowy XVII w.], „Niedziela”, 57 (2014), nr 46 (wkładka kielecka), s. III; W. B[urzawa], [Informacja o referacie na temat inwentaryzacji akt parafialnych dekanatu bodzentyńskiego], „Niedziela”, 57 (2015), nr 36 (wkładka kielecka), s. II; Ł. Z[arzycki], *Archiwum Diecezjalne zaprasza*, „Echo Dnia” (kieleckie), 2015, nr 207, s. 8; [zapowiedź referatu o aktach dekanatu bodzentyńskiego] Ł. Z[arzycki], *O Janie Długoszu w archiwum*, „Echo Dnia” (kieleckie), (relaks), (strefa imprez), 2015, nr 287, s. 6; (zapowiedź referatu o Janie Długoszu).

⁷⁷ W. Burzawa, *Augustiańskie skarby*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 15 (wkładka kielecka), s. VII; [Informacja o referacie na temat biblioteki augustianów w Książu Wielkim]; A. Dziarmaga, *Rękopiśmienne skarby kapituły kieleckiej*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 11 (wkładka kielecka) s. VI-VII; [Relacja z referatu o rękopisach kapitulnych.]; W. B[urzawa], *akta parafii dekanatu bodzentyńskiego*, „Niedziela”, 57 (2015), nr 40 (wkładka kielecka), s. III.

⁷⁸ [A.] Dziarmaga, *Dziewięć skarbow Kościoła kieleckiego – panel w Archiwum Diecezjalnym* [stan z dnia 31.12.2015, źródło]: <http://ekai.pl/diecezje/kielecka/x74418/kielce-dziewiec-skarbow-kosciola-kieleckiego-panel-w-archiwum-diecezjalnym/>

⁷⁹ M. Maciągowski, *Wojenne świadectwo ks. Szczepana Domagały*, „Studia Muzealno-Historyczne” 6 (2014), s. 195-208.

⁸⁰ Informacje autora z autopsji.

formą propagandy pracy archiwisty wobec kapłanów diecezjalnych [...]”⁸¹. Zorganizowanie przy archiwum grupy osób współpracujących z czasopismami naukowymi i prasą stało się rozwinięciem zadania sformułowanego przez tego klasyka archiwistyki kościelnej. Wobec rozwoju prasy drukowanie w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” byłoby nieco anachroniczne. Przegląd dociera do duchowieństwa cztery razy w roku. Dla wiernych świeckich jest mało dostępny. Dla porównania gazeta „Niedziela” gości cotygodniowo w kościołach oraz na plebaniach i w domach prywatnych mieszkańców diecezji. Duże możliwości stwarza również prasa niekatolicka, a także strony internetowe i facebook, dzięki którym problematyka archiwalna jest powszechnie dostępna.

KONFERENCJE NAUKOWE

Program naukowy „Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej” doprowadził do rozwoju środowiska naukowego przy archiwum. Naturalną konsekwencją dynamiki tego rozwoju stały się trzy ogólnopolskie konferencje naukowe koncentrujące się, podobnie jak i program „Rola Kościoła...”, na tematyce archiwalnej, bibliologicznej oraz związanej z dziejami Kościoła. W dniach 23-25 maja 2014 roku odbyła się konferencja „Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce”, na której wygłoszono 21 referatów dotyczących druków urzędowych polskich diecezji i zakonów. Ponadto, zgodnie z polityką naukową realizowaną przy archiwum, w ramach konferencji objęto badaniami trzy zbiory Archiwum Diecezjalnego w Kielcach. Walorem dodatkowym zjazdu było zgromadzenie wielu przedstawicieli archiwalnego środowiska kościelnego oraz badaczy świeckich⁸².

⁸¹ S. Librowski, *Pierwszy zjazd archiwistów, bibliotekarzy i muzeologów kościelnych*, ABMK 1 (1959), z. 1, s. 31.

⁸² W. Burzawa, *Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 19 (wkładka kielecka), s. III [zapowiedź konferencji]; S. Konarska-Zimnicka, *Konferencja naukowa „Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce”*, *Kielce 23-25.05.2014*, ABMK 102 (2014), s. 437-446; M. Medyński, *Konferencja naukowa archiwistów kościelnych. Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce*, ROPTHSK, 5 (2014), s. 222-231; P. Kardys, „*Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce*” – konferencja naukowa archiwistów kościelnych w 75 rocznicę założenia Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1939-2014), dedykowana śp. ks. prof. Stanisławowi Librowskiemu. *Archiwum Diecezjalne w Kielcach 23-25 maja 2014 r.*, „Archeion” 115 (2014), s. 719-721; M. Nabożny, *Ogólnopolska konferencja na temat rubryceli i schematyzmów Kościoła w Polsce. Kielce 23-25 maja 2014*, „Resovia Sacra”, 21 (2014), s. 545-547; tenże, *Rubrycele i schematyzmy*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 23, s. 8; P. Kardys, *Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce. Konferencja naukowa archiwistów kościelnych w 75 rocznicę założenia Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1939-2014)*, dedykowana śp. ks. prof. Stanisławowi Librowskiemu. *Archiwum Diecezjalne w Kielcach 23-25 maja 2014 r.*, ŚSAH 4 (2015), s. 323-325.

Drugą konferencją archiwistów kościelnych było II Ogólnopolskie Forum Dyrektorów Archiwów Diecezjalnych. Inicjatywa forum zrodziła się w Poznaniu, ale już drugie forum odbyło się w Kielcach. Archiwum kieleckie dzięki związanemu z nim środowisku towarzystwa łatwiej może włączać się w inicjatywy ogólnopolskie. W Kielcach ogłoszono referaty na temat kwestii prawnych wiążących się ze statutem archiwum, funkcji edukacyjnej archiwum, a także prac konserwatorskich prowadzonych w Archiwum Kapitulnym na Wawelu, Archiwum Archidiecezji Poznańskiej oraz Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Referat dyrektora Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych dotyczył miejsca archiwów kościelnych w narodowym zasobie archiwalnym. Tematyka referatów prezentowanych w Poznaniu i w Kielcach stała się podstawą pomysłu przygotowywanej do druku publikacji *Aktualne problemy polskiej archiwistyki kościelnej*⁸³.

Obok dwóch konferencji z dziedziny archiwistyki zorganizowana została konferencja na temat dziejów zakonu bożogrobców. Nurt badań nad dziejami zakonów należy do tradycji wytworzonej w diecezji kieleckiej przez ks. prof. Daniela Olszewskiego, który brał udział w organizacji konferencji oraz wystąpił jako autor referatów i publikowanych artykułów. Badania dotyczyły cystersów jędrzejowskich i wąchockich, benedyktynów świętokrzyskich oraz bożogrobców miechowskich. Konferencja została zorganizowana w dniach 27-28 maja 2015 roku w Miechowie i miała charakter interdyscyplinarny. Przedstawione referaty dotyczyły szeroko rozumianego dziedzictwa bożogrobców: ich dziejów, duchowości, prawa, spuścizny bibliotecznej i archiwalnej, liturgii i innych. W przyszłości przewidziana jest publikacja na temat bożogrobców. Zainteresowanie tą tematyką pozwoliło na postawienie postulatu stworzenia zespołu badawczego w zakresie dziejów tego zakonu. Przewidywany zespół składałby się zgodnie z założeniami z przedstawicieli towarzystwa oraz osób zaproszonych do współpracy⁸⁴.

SKANY METRYKALIÓW, STRONY INTERNETOWE, KULT RELIGIJNY I INNE

Na początku budowania środowiska archiwalnego prowadzone były rozmowy na temat zbioru ksiąg metrykalnych. Świętokrzyskie Towarzystwo Genealogiczne

⁸³ W. Żurek, *National forum of the directors of the diocesan archives in Poland*, ABMK 102 (2014), s. 447-450; tenże, *2nd National forum of the directors of the diocesan archives in Poland*, ABMK 104 (2015), s. 463-467; P. Kardys, S. Konarska-Zimnicka, *II Ogólnopolskie forum dyrektorów archiwów diecezjalnych 14-16.06.2015 Archiwum Diecezjalne w Kielcach*, ROPTHSK, 6 (2015), s. 225-227; W. Burzawa, *Ze skarbcza archiwów*, „Niedziela” 58 (2015), nr 27, s. VI.

⁸⁴ M. Uc[hto], *Naukowcy z całej Polski o bożogrobcach*, „Dziennik Polski”, 25.05.2015, s. B8; M. Uchto, *Odkrywają tajemnice bożogrobców*, „Dziennik Polski”, 30-31.05.2015, s. B3; *Konferencja bożogrobców w Miechowie*, „Niedziela” 58 (2015), nr 21, s. 23; K. Dobrowolska, *Dziedzictwo bożogrobców zasługuje na głębsze badania*, „Niedziela” 58 (2015), nr 26, s. 54.

„Świętogen” reprezentowane przez Kornelię Major podpisało umowę w sprawie fotografowania metrykaliów. Zaplanowane prace wykonano w roku 2011. Sfotografowano 3719 ksiąg metrykalnych i wykonano 517 656 zdjęć. Wykonane zdjęcia zabezpieczyły około 2 000 000 zapisów metrykalnych. Stowarzyszenie wykonało prace bez wynagrodzenia. Obecnie metrykalia te udostępniane są w archiwum w formie cyfrowej. Wykonanie zadania umożliwił znaczne zaangażowanie społeczne związane z zainteresowaniem genealogią. Dzięki tej współpracy archiwum zyskało przychylność genealogów⁸⁵. Przeprowadzenie prac nad zbiorem ksiąg metrykalnych było powodem przyspieszenia decyzji o stowarzyszeniu osób służących archiwum.

W 2012 roku pojawił się pomysł założenia strony internetowej archiwum. W pierwszej połowie 2013 roku informatyk Maciej Terek wraz z ks. Andrzejem Kwaśniewskim prowadzili prace nad jej budową. Na potrzeby strony internetowej archiwum została utworzona domena archiwum.diecezja.kielce.pl w domenie diecezja.kielce.pl, a ponadto archiwum uzyskało hosting na serwerze Wydawnictwa „Jedność”. Strona została oparta na wolnym oprogramowaniu dostępnym na licencji GNU GPL, a konkretnie na systemie zarządzania treścią CMS Joomla. Dnia 4 września 2013 roku opublikowane zostały pierwsze informacje o archiwum – godziny otwarcia. Następnie strona była rozbudowywana zgodnie z dynamiką rozwoju archiwum. Stworzone zostały zakładki dotyczące: Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, Sekcji Inventaryzacyjnej oraz Studium Historii Diecezji Kieleckiej. Na początku 2014 roku poszerzono stronę o informacje związane z historią i organizacją Archiwum Diecezjalnego. Na stronie zamieszczono ponad 300 artykułów i ponad 1000 zdjęć; w pliku sitemap.xml znajduje się około 800 aktywnych adresów URL. W połowie 2014 roku zamontowano licznik odwiedzin, których liczba do końca 2015 roku osiągnęła 95 tysięcy kliknięć. Kopia całego serwisu ma wielkość 1.04 GB. Wykonanie prac było związane z działalnością statutową towarzystwa. Prace nad redagowaniem artykułów oraz przygotowaniem zdjęć były wykonywane przez członków towarzystwa. Działania związane z koordynacją całej strony internetowej podlegają dyrektorowi archiwum. Prace techniczne (informatyczne) wykonywał Maciej Terek⁸⁶. Formę pomocniczą w stosunku do klasycznej strony internetowej spełnia fanpage⁸⁷. Ponadto do promocji różnych form działalności archiwum założono dodatkowe strony:

⁸⁵ W. B[urzawa], *Digitalizacja dokumentów Archiwum Diecezjalnego*, „Niedziela”, 56 (2013), nr 49 (wkładka kielecka), s. III; K. Major, *Digitalizacja w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach* (wywiad W. Burzawy), „Niedziela”, 57 (2014), nr 11 (wkładka kielecka), s. VI-VII; K. Bernat, *Księgi cyfrowe*, „Kielce plus”, 7 (2014), nr 1, s. 4; [Relacja o digitalizacji ksiąg metrykalnych]; K. Krogulec [wywiad:] Kornelia Major: *Szukanie przodków nobilituje, spaja rodziny, jest coraz łatwiejsze, lecz spadkobierców Mieszka I nie ustalimy*, „Echo Dnia” (kieleckie), 2015, nr 254, s. 2 [Informacja o wykorzystywaniu ksiąg metrykalnych].

⁸⁶ M. Terek, *Strona internetowa Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (2012-2015 r.)* [w druku].

⁸⁷ www.facebook.com/archiwumdiecezjalnekielce/?ref=hl [stan z dnia 31.12.2015]

Studium Historii Diecezji Kieleckiej, Oratorium Świętych Diecezji Kieleckiej i Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach⁸⁸

Prace wykonywane na rzecz archiwum ze szczególnym uwzględnieniem działalności naukowej od początku traktowane były jako akty kultu bł. Wincentego Kadłubka. Imię przyjęte przez katolickie stowarzyszenie wiązało się od początku ze zobowiązaniem do kontynuacji dzieła autora *Kroniki Polskiej*. Realizacja zadania odbywała się na forum Archiwum Diecezjalnego w Kielcach. Obok działań religijnych i naukowych związanych z osobą bł. Wincentego Kadłubka (referaty i artykuły) społeczność członków i sympatyków archiwum zaangażowała się w kult religijny związany z osobą św. Kingi. Wiąże się on z miejscowością Nowy Korczyn jako miejscem jej przebywania. W roku 2014, w związku z przypadającym w lipcu liturgicznym wspomnieniem św. Kingi, na odpust do Nowego Korczyna udała się delegacja związana z archiwum. W jej skład wchodził głównie studenci Studium Historii Diecezji Kieleckiej. W trakcie rozmów zrodziła się wówczas idea pielgrzymki diecezjalnej. Pierwsza Pielgrzymka Diecezji Kieleckiej do Nowego Korczyna miała miejsce w dniu 25 lipca 2015 r.⁸⁹ Po pielgrzymce nastąpiły comiesięczne czuwania w pierwszy wtorek miesiąca⁹⁰. Podobny charakter posiadają czuwania przy pustym Grobie Pańskim w Miechowie. Społeczność związana z archiwum bierze udział w organizowanych modlitwach⁹¹.

Wśród innych działań na uwagę zasługuje inicjatywa pod nazwą „nocne czytanie”. Pierwsze działanie tego typu miało miejsce w Antykwariacie Naukowym im. Andrzeja Metzgera w Kielcach. Towarzystwo wraz ze studentami Studium Historii Diecezji Kieleckiej zorganizowało czytanie fragmentów pamiętników bp. Ludwika Łętowskiego. Wybrane fragmenty dotyczyły dziewiętnastowiecznych Kielc. W przyszłości planowane są czytania literatury staropolskiej, w tym żywotów świętych⁹². Zorganizowana społeczność archiwalna jest właściwym środowiskiem do przeżywania różnego rodzaju rocznic i jubileuszy. Działania statutowe towarzystwa

⁸⁸ www.facebook.com/kursprzewodnikowdiecezjikielckiej/?ref=hl www.facebook.com/oratoriumswietychdiecezjikielckiej/?ref=hl www.facebook.com/towarzystwoprzyjaciolarchiwumdiecezjalnego/?ref=hl [stan z dnia 31.12.2015]

⁸⁹ W. Burzawa, *Kingonia 2014*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 33 (włładka kielecka), s. II; K. Dobrowolska, *Nowy Korczyn św. Kingi*, „Niedziela” 58 (2015), nr 32 (włładka kielecka), s. I, VI.

⁹⁰ W. Burzawa, *Oddali cześć św. Kindze*, „Niedziela” 59 (2016), nr 6 (włładka kielecka), s. VIII.

⁹¹ A. D[ziarmaga], [Informacja o pierwszym czuwaniu w Miechowie 13.11.2015 r.], „Niedziela”, 57 (2015), nr 47 (włładka kielecka), s. II; A. D[ziarmaga], *Czwanie modlitewne w Polskiej Jerozolimie*, „Niedziela” 58 (2015), nr 49, (włładka kielecka), s. VII; A. D[ziarmaga], *Czuwali w Miechowie*, „Niedziela” 59 (2016), nr 2 (włładka kielecka) s. II; A. D[ziarmaga], [Informacja o czuwaniu przy Grobie Bożym 06.11.2015], „Niedziela” 58 (2015), nr 47 (włładka kielecka) s. II.

⁹² A. D[ziarmaga], [Informacja o zorganizowaniu czytania pamiętników Łętowskiego 06.11.2015 r.], „Niedziela”, 57 (2015), nr 47 (włładka kielecka), s. II; W. B[urzawa], *Nocne czytanie*, „Niedziela” 58 (2015), nr 49 (włładka kielecka), s. III.

spowodowały wprowadzenie do działalności archiwum obchodów dnia liturgicznego wspomnienia bł. Wincentego Kadłubka. Dzień 9 października był datą założenia towarzystwa w 2012 roku. Od 2012 roku rozpoczęło się wiązanie ważnych wydarzeń ze wspomnieniem liturgicznym bł. Wincentego. Od 2013 roku do części naukowej i proceduralnej związanej z działalnością stowarzyszenia dodana została część sakralna – Msza Święta. Od 2013 roku w związku z rozpoczęciem zajęć na Studium Historii Diecezji Kieleckiej obchody połączono z inauguracją roku akademickiego. Przyjęła się nazwa dnia „Święto patronalne Towarzystwa Przyjaciół Archiwum”⁹³.

Nieco inny charakter, związany bezpośrednio z archiwum, miały: poświęcenie nowego magazynu⁹⁴ oraz obchody jubileuszu 75 rocznicy złożenia archiwum⁹⁵. Dzięki zaangażowaniu członków i sympatyków towarzystwa zorganizowany został dzień otwarty⁹⁶. W celu realizacji funkcji formacyjnej wobec alumnów w obchody i organizację wielu działań towarzystwa włączone zostało Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Alumni i klerycy brali aktywny udział w działach archiwalnych. Znaczącą pomocą były zorganizowane dla towarzystwa i gości wycieczki historycznej po gmachu staropolskiego seminarium kieleckiego⁹⁷.

PODSUMOWANIE

Na gruncie kieleckim przed rokiem 1989 tematyka kościelna w badaniach historycznych i bibliologicznych była nieobecna lub podejmowana w niewielkim stopniu. W swoim opracowaniu na temat osiągnięć Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach w zakresie historii w latach 1969-1989 Waław Urban nie wymienia Archiwum Diecezjalnego w Kielcach wśród archiwów, z których korzystali w tym okresie kieleccy

⁹³ S. Konarska-Zimnicka, *Świętowanie w Archiwum Diecezjalnym*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 46 (wkładka kielecka), s. III; W. B[urzawa], *Drogocenny skarb*, „Niedziela” 58 (2015), nr 44 (wkładka kielecka), s. II.

⁹⁴ K. Dobrowolska, *Archiwum Diecezjalne już zmodernizowane*, „Niedziela”, 56 (2013), nr 13 (wkładka kielecka), s. VIII. (Rrelacja z poświęcenia magazynu archiwum).

⁹⁵ W. Burzawa, *Jubileusz Archiwum Diecezjalnego w Kielcach*, „Niedziela”, 57 (2014), nr 23 (wkładka kielecka), s. III.

⁹⁶ *Zdjęcie dnia* (dzień otwarty), „Echo dnia” 2015, nr 131, s. 2; Ł. Zarzycki, *Można było zobaczyć archiwalne rarytasy* (dzień otwarty), „Echo dnia” 2015, nr 132, s. 8; K. D[obrowolska], *Dzień otwarty w archiwum diecezjalnym i państwowym*, „Niedziela” 58 (2015), nr 26 (wkładka kielecka), s. III.

⁹⁷ P. Kundera, *Działalność Koła Historycznego Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach (2011-2015)*, „Obecni” 30 (2015), s. 122-128; A. Dziarmaga, *Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Depozytariusze dziedzictwa diecezji*, „Niedziela” 58 (2015), nr 37 (wkładka kielecka), s. VII.

pracownicy nauki⁹⁸. Praktycznie jedynymi osobami korzystającymi w dawniejszych czasach z zasobu archiwum byli tylko kapłani związani z diecezją kielecką⁹⁹. Przemiany nastąpiły w latach dziewięćdziesiątych. W pracach Kieleckiego Towarzystwa Naukowego nurt związany z dziejami Kościoła stał się bardziej wyrazisty¹⁰⁰. Przemiana była dodatkowo wzmocniana pracą ks. prof. Daniela Olszewskiego, który jako pracownik Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach oraz członek KTN-u owocnie współpracował ze środowiskiem¹⁰¹. Prace naukowe towarzystwa stanowią w rozwoju historiografii kieleckiej kontynuację wcześniej istniejącej działalności. W związku z faktem prowadzenia badań przy archiwum zostały one ukierunkowane na archiwistykę, bibliologię i dzieje Kościoła. Prowadzony program naukowy, jak również konferencje stanowią wkład w rozwój życia naukowego i historiografii. Postulatem do zrealizowania pozostaje własna działalność wydawnicza archiwum. Do tego celu została powołana w 2014 roku seria wydawnicza „Biblioteka Archiwum Diecezjalnego w Kielcach”¹⁰². Odpowiednie miejsce w życiu naukowym diecezji kieleckiej zajmuje grupa osób kształcących się na Studium Historii Diecezji Kieleckiej (kurs). Prace związane z księgami metrykalnymi i stroną internetową był również wsparciem dla archiwum. Pod wpływem działalności towarzystwa archiwum diecezjalne rozwinęło swoją działalność. Poprzednio była ona ograniczona do koniecznych i tradycyjnych funkcji, w dodatku realizowanych w skromnym zakresie. Założenie katolickiego stowarzyszenia wspierającego funkcje statutowe archiwum stało się projektem mającym na uwadze rozwój instytucji archiwum. Instytucja, kojarzona zwykle z zasobem obejmującym 1,5 km akt sięgających XIII wieku, stała się obecnie miejscem, w którym spotyka się ponad 60 członków towarzystwa oraz 150 osób zainteresowanych historią Kościoła. Wzrost kultury historycznej jest w tym wypadku ściśle związany z funkcją chrystianizacyjno-ewangelizacyjną Kościoła.

⁹⁸ W. Urban, *Osiągnięcia WSP w Kielcach w zakresie historii*, w: *Badania naukowe w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach w latach 1969-1989*, red. A. Massalski, Kielce 1991, s. 37-47; K. Warda, *Badania naukowe w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej*, w: *Badania naukowe w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach w latach 1969-1989*, red. A. Massalski, Kielce 1991, s. 49-56.

⁹⁹ D. Olszewski, *Historiografia diecezji kieleckiej (XIX-XX wiek)*, w: *Nauczanie i oświata a społeczności lokalne na ziemiach polskich w XIX i XX wieku. Prace ofiarowane profesorowi Adamowi Massalskiemu w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. W. Caban, Kielce 2003, s. 39-47.

¹⁰⁰ *Kieleckie Towarzystwo Naukowe 1957-1998*, red. A. Massalski, Kielce 1998.

¹⁰¹ A. Massalski, *Ksiądz Profesor Daniel Olszewski*, „Almanach Historyczny” 6 (2004), s. 9-12; D. Olszewski, *Wokół kultury i życia religijnego*, w: *Z perspektywy czterdziestolecia. Księga pamiątkowa Instytutu Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach (1970-2010)*, red. R. Gryz, Kielce 2010, s. 55-60.

¹⁰² TPADWKK, Dekret w sprawie erygowania serii wydawniczej „Biblioteka Archiwum Diecezjalnego w Kielcach”, b. sygn. [Dekret dostępny również na stronie internetowej, stan z dnia 31.12.2015:] www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/studium-historii/seria-wydawnicza

Aneks nr 1
Współzałożyciele stowarzyszenia Towarzystwo Przyjaciół Archiwum
Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach
(wg aktu założycielskiego podpisanego dnia 9.10.2012 r. w Kielcach)

Lp.	Imię i nazwisko	Instytucja	Funkcja
1	mgr Tomasz Bogucki	Rada Miasta Kielce	przewodniczący
2	dr hab. (prof. UJK) Krzysztof Bracha	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (dalej: UJK)	profesor UJK
3	dr hab. (prof. KUL) Maria Dębowska	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (dalej: KUL)	prof. KUL w Ośrodku Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne
4	Konrad Fatyga	Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach (dalej: KH WSD)	członek
5	Maciej Guździół	KH WSD	członek
6	ks. dr Tomasz Gocel	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	adiunkt
7	ks. dr Andrzej Jankoski	Kuria Diecezjalna w Kielcach (dalej: KDK)	dyrektor domu rekolekcyjnego
8	Ewa Jaskólska	Świątokrzeskie Towarzystwo Genealogiczne „Świętogen” (dalej: Świętogen)	członek
9	ks. dr Jacek Kapuściński	Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza	zastępca dyrektora
10	dr Piotr Kardyś	Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Skarżysku-Kamiennej	wiceprezes
11	Konrad Kowal	KH WSD	członek
12	prof. dr hab. Waldemar Kowalski	UJK	profesor
13	ks. dr Andrzej Kwaśniewski	Archiwum Diecezjalne w Kielcach (dalej: ADK)	dyrektor
14	mgr Ewa Łęk-Nocula	Urząd Miasta Kielce	dyrektor biura rady
15	mgr Kornelia Major	Świętogen	prezes
16	prof. dr hab. Adam Massalski	UJK	profesor
17	mgr Maciej Migalski	KH WSD	członek
18	ks. prof. dr hab. Daniel Olszewski	UJK	profesor
19	mgr Tomasz Ossowski	UJK	doktorant
20	Ewa Pabian	Świętogen	członek
21	ks. prałat mgr Grzegorz Pałys	KDK	ekonom
22	Tomasz Równicki	KH WSD	członek

23	mgr Wiesława Rutkowska	Archiwum Państwowe w Kielcach	dyrektor
24	s. mgr Angela Skrzyńska CSFN	ADK	archiwistka
25	Konrad Staniek	KH WSD	członek
26	prof. dr hab. Jerzy Szczepański	UJK	profesor
27	Marcin Tatar	KH WSD	członek
28	Dominik Terczyński	KH WSD	członek
29	mgr Maciej Terek	Świętogen	członek
30	ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss	KUL	profesor
31	Konrad Wójcik	KH WSD	członek
32	Daniel Zadorski	KH WSD	członek

Źródło: Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, *Protokoły posiedzeń towarzystwa, Protokół z dnia 09.10.2012*, b. sygn.

Aneks nr 2
Współzałożyciele stowarzyszenia „Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego
im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach”.
(Akt założycielski podpisany dnia 8.10.2013 r. w Kielcach)

Lp.	Imię i nazwisko	Instytucja	Funkcja
1	mgr Tomasz Bogucki	Rada Miasta Kielce	przewodniczący
2	ks. mgr lic. Rafał Dudala	Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach (dalej: WSD Kielce)	wykładowca
3	dr Waldemar Firlej	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (dalej: UJK)	adiunkt
4	dr Jan Główka	Muzeum Historii Kielc	dyrektor
5	ks. mgr Eugeniusz Grzywacz SchP	Centrum „Wiara i Kultura” w Hebdowie	dyrektor
6	Maciej Guździół	Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach (dalej: KH WSD)	członek
7	dr Piotr Kardyś	Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Skarżysku-Kamiennej	wiceprezes
8	dr Sylwia Konarska- -Zimnicka	UJK	adiunkt
9	Konrad Kowal	KH WSD	członek
10	mgr Maria Kowalczyk	Kuria Diecezjalna w Kielcach (dalej: KDK)	księgowa
11	prof. dr hab. Waldemar Kowalski	UJK	profesor
12	dr Danuta Krześniak-Firlej	UJK	adiunkt
13	Patryk Kundera	KH WSD	członek
14	ks. dr Andrzej Kwaśniewski	Archiwum Diecezjalne w Kielcach (dalej: ADK)	dyrektor
15	mgr Ewa Łęk- -Nocula	Urząd Miasta Kielce	dyrektor biura rady
16	mgr Kornelia Major	Świątokrzyskie Towarzystwo Genealogiczne „Świątogen” (dalej: Świątogen)	prezes
17	Piotr Misztal	KH WSD Kielce	członek
18	ks. mgr Piotr Muszyński	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	doktorant
19	Urszula Nadybska- -Stefaniak	–	–
20	Daniel Olejarczyk	KH WSD Kielce	członek
21	Ewa Pabian	Świątogen	członek
22	prof. dr hab. Marta Pieniążek-Samek	UJK	profesor
23	mgr Halina Radziejewska	–	–

24	mgr Wiesława Rutkowska	Archiwum Państwowe w Kielcach	dyrektor
25	s. mgr Angela Skrzyńska CSFN	ADK	archiwistka
26	mgr Maria Splawa-Neyman	–	–
27	prof. dr hab. Jerzy Szczepański	UJK	profesor
27	Marcin Tatar	KH WSD	członek
28	Lidia Szostkiewicz	–	–
29	Marcin Tatar	KH WSD	członek
30	Dominik Terczyński	KH WSD	członek
31	mgr Maciej Terek	Świętogen	członek
30	ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss	KUL	profesor
32	ks. dr Sebastian Wiczorek	WSD Kielce	wykładowca
33	ks. dr Adam Wilczyński	WSD Kielce	wykładowca
34	Daniel Zadorski	KH WSD	członek

Źródło: Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, *Protokoły posiedzeń towarzystwa, Protokół z dnia 08.10.2013*, b. sygn.

Aneks nr 3
Członkowie Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego
im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach (31.12.2015 r.)

Lp.	Imię i nazwisko	Instytucja	Funkcja
1	prof. dr hab. Stanisław Adamczak	Politechnika Świętokrzyska	rektor
2	ks. mgr Marcin Bączek	Parafia Miechów	wikariusz
3	mgr Tomasz Bogucki	Rada Miasta Kielce	przewodniczący
4	prof. dr hab. Krzysztof Bracha	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (dalej: UJK)	profesor
5	prof. dr hab. Wiesław Caban	UJK	profesor
6	mgr Wojciech Cedro	UJK	doktorant
7	ks. dr Jarosław Czerkawski	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (dalej: KUL)	adiunkt
8	dr hab. (prof. KUL) Maria Dębowska	KUL	prof. KUL w Ośrodku Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne
9	ks. dr Rafał Dudała	Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach (dalej: WSD Kielce)	wykładowca
10	dr Waldemar Firlej	UJK	adiunkt
11	dr Lech Frączek	Uniwersytet Jagielloński	wykładowca
12	Henryk Góra	Studium Historii Diecezji Kieleckiej (dalej: SHDK)	student
13	dr Jan Główka	Muzeum Historii Kielc	dyrektor
14	ks. mgr Eugeniusz Grzywacz SchP	Centrum „Wiara i Kultura” w Hebdowie	dyrektor
15	Maciej Guździół	–	–
16	Mariusz Jończy	–	–
17	mgr Marta Jończy	–	–
18	ks. prałat Mirosław Kaczmarczyk	Parafia Miechów	proboszcz
19	mgr Agnieszka Kania	UJK	doktorantka
20	ks. dr Jacek Kapuściński	Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza	dyrektor
21	dr Piotr Kardys	Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Skarżysku-Kamiennej (dalej: PTH SK)	członek
22	ks. mgr lic. Jacek Karliński	Dom Księży Emerytów w Kielcach	dyrektor
23	mgr Karolina Kępczyk	Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie	dyrektor
24	mgr Krzysztof Klata	Wydawnictwo Literackie w Krakowie	archiwista

25	ks. mgr Paweł Klimczak	Parafia Solec-Zdrój	wikariusz
26	mgr Małgorzata Knapik- Klata	Szkoła Podstawowa w Mniszowie	bibliotekarz
27	dr Sylwia Konarska- -Zimnicka	UJK	adiunkt
28	Konrad Kowal	Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach (dalej: KH WSD)	członek
29	mgr Maria Kowalczyk	Kuria Diecezjalna w Kielcach (dalej: KDK)	księgowa
30	prof. dr hab. Waldemar Kowalski	UJK	profesor
31	dr Danuta Krześniak- -Firlej	UJK	adiunkt
32	Patryk Kundera	–	–
33	ks. dr Andrzej Kwaśniewski	Archiwum Diecezjalne w Kielcach, WSD Kielce	dyrektor
34	mgr Ewa Łęk-Nocula	Urząd Miasta Kielce	dyrektor biura rady
35	mgr Kornelia Major	Świętokrzyskie Towarzystwo Genealogiczne „Świętogen” (dalej: Świętogen)	prezes
36	mgr Marcin Medyński	PTH SK	członek
37	Piotr Misztal	KH WSD	członek
38	ks. dr hab. (prof. KUL) Tomasz Moskal	KUL	prof. KUL
39	ks. mgr lic. Piotr Muszyński	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Sąd Biskupi w Kielcach (dalej: SBK)	doktorant
40	Urszula Nadybska- -Stefaniak	–	–
41	dr hab. (prof. UJK) Urszula Oettingen	UJK	prof. UJK
42	Daniel Olejarczyk	KH WSD	członek
43	Ewa Pabian	Świętogen	członek
44	ks. prałat mgr Grzegorz Pałys	Parafia św. Maksymiliana M. Kolbego w Kielcach	proboszcz
45	prof. dr hab. Marta Pieniążek-Samek	UJK	profesor
46	ks. dr Bartłomiej Pieron	Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, SBK	asystent
47	mgr Halina Radziejewska	SHDK	studentka
48	mgr Wiesława Rutkowska	Archiwum Państwowe w Kielcach	dyrektor
49	ks. dr Tomasz Siemieniec	KUL	adiunkt
50	s. mgr Angela Skrzyńska CSFN	Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II	archiwistka

51	mgr Maria Splawa-Neyman	SHDK	studentka
52	ks. mgr Grzegorz Stachura	Parafia św. Stanisława bp. Kielce	wikariusz
53	prof. dr hab. Jerzy Szczepański	UJK	profesor
54	Mateusz Szostak	KH WSD	członek
55	Lidia Szostkiewicz	SHDK	studentka
56	Marcin Tatar	–	–
57	Dominik Terczyński	–	–
58	mgr Maciej Terek	Świętogen	członek
59	ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss	KUL	profesor
60	ks. dr Sebastian Wieczorek	WSD Kielce	wykładowca
61	ks. dr Adam Wilczyński	WSD Kielce	wykładowca
62	dr hab. (prof. UJK) Beata Wojciechowska	UJK	prof. UJK
63	Daniel Zadorski	–	–

Źródło: Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, *Protokoły posiedzeń towarzystwa, Protokół z dnia 15.12.2015*, b. sygn.

Aneks nr 4
Władze Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego
im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach od 2013 roku

Zarząd:

1. ks. dr Andrzej Kwaśniewski, (prezes).
2. dr Piotr Kardyś, (wiceprezes).
3. mgr Ewa Łek-Nocula, (sekretarz).
4. mgr Maria Kowalczyk, (skarbnik).
5. prof. dr hab. Jerzy Szczepański.

Komisja Rewizyjna:

1. dr Sylwia Konarska-Zimnicka (przewodnicząca).
2. mgr Maciej Terek.
3. Daniel Zadorski.

Źródło: Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, *Protokoły posiedzeń towarzystwa, Protokół z dnia 08.10.2013*, b. sygn.

Aneks nr 5
Posiedzenia Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego
im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach w latach 2012-2015

Lp.	Data	Temat	Autor
1	9.10.2012, godz. 16.30	Kult bł. Wincentego Kadłubka (referat). Zebranie założycielskie (obrady).	ks. prof. dr hab. Daniel Olszewski
2	13.11.2012, godz. 16.30	Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (XIII-XX w.)	dr Piotr Kardyś
3	11.12.2012, godz. 16.30	Prezentacja książki ks. dr. Tomasza Gocela pt. Duszpasterstwo w diecezji kieleckiej w latach II wojny światowej 1939-1945.	–
4	8.01.2013, godz. 16.30	Inkunabuły zachowane w Bibliotece Parafialnej w Proszowicach.	Krzysztof Klata
5	12.02.2013, godz. 16.30	Duchowieństwo diecezji sandomierskiej i kieleckiej wobec Powstania Styczniowego.	prof. dr. hab. Wiesław Caban
6	12.03.2013, godz. 16.30	Poświęcenie nowego magazynu. Referat O roli archiwum diecezjalnego.	ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss
7	9.04.2013, godz. 16.30	Obrady na temat Kursu Przewodników Diecezji Kieleckiej oraz na temat kształtu przyszłego zarządu TPADWKK.	ks. dr Andrzej Kwaśniewski
8	14.05.2013, godz. 16.30	Woda w służbie człowieka.	Mariusz Śledzik
9	19-21.04.2013	Wyjazd statutowy do Rabki.	–
10	11.06.2013, godz. 16.30	Kult świętych patronów w prepozyturze kieleckiej w XVII-XVIII wieku.	Anna Bernacka
11	09.07.2013, godz. 16.30	Spotkanie integracyjne w diecezjalnym domu rekolekcyjnym w Skorzeszycach.	–
12	10.09.2013, godz. 16.30	Geneza akt Konsystorza Kieleckiego (XVIII/XIX w.)	ks. dr Andrzej Kwaśniewski
13	8.10.2013, godz. 16.30	Zatwierdzenie statutu i wybór władz towarzystwa.	–
14	18.11.2013, godz. 16.30	Otwarcie bazy skanów (300 tys. zdjęć). Poświęcenie komputerów.	–
15	10.12.2013, godz. 16.30	Specyfika zasobu i troska o kształtowanie archiwum zakonnego na przykładzie Archiwum Prowincji Krakowskiej Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu.	s. Danuta Kozieł CSFN
16	14.01.2014, godz. 16.30	Dziewięć skarbów Kościoła Kieleckiego. Stan badań nad zbiorem rubrycel i schemantyzmów Archiwum Diecezjalnego w Kielcach.	ks. dr Andrzej Kwaśniewski
17	11.02.2014, godz. 16.00	Rękopisy biblioteczne Kapituły Kieleckiej (XIV-XV w.)	prof. dr hab. Krzysztof Bracha

18	11.03.2014, godz. 16.00	Szczątki biblioteki i archiwum po klasztorze augustianów-eremitów w Książu Wielkim.	dr Agnieszka Fluda-Krokos
19	8.04.2014, godz. 16.00	Starodruki z księgozbioru kanonika kieleckiego Wojciecha Strzemeskiego (XVI w.)	ks. dr Andrzej Kwaśniewski
20	13.05.2014, godz. 16.00	Problemy filologiczne i teologiczne w tłumaczeniu Moralii Świętego Grzegorza Wielkiego	ks. dr Adam Wilczyński
21	10.06.2014, godz. 16.00	Biblioteka kapitulna u progu reformy trydenckiej – pomnik kultury intelektualnej miasta Kielce.	ks. dr Andrzej Kwaśniewski
22	8.07.2014, godz. 16.00	Brazylijska Polonia – przeszłość i teraźniejszość	ks. Kazimierz Długosz
23	9.09.2014, godz. 16.00	Wojenne zniszczenia katolickich obiektów sakralnych diecezji kieleckiej na tle ogólnopolskim (1939-1945)	prof. dr hab. Ryszard Gryz
24	9.10.2014, godz. 16.00	Święto Patronalne Towarzystwa Przyjaciół Archiwum. Piśmiennictwo historyczne duchowieństwa diecezji częstochowskiej	ks. dr Jacek Kapuściński
25	4.11.2014, godz. 16.00	Cmentarze kieleckie. Stan badań i problemy badawcze.	prof. dr hab. Jerzy Szczepański prof. dr hab. Urszula Oettingen
26	9.12.2014, godz. 16.00	Mieszkańcy Pińczowa do połowy XVII wieku w świetle najstarszych ksiąg metrykalnych: struktura zawodowa i etniczna	prof. dr hab. Waldemar Kowalski
27	13.01.2014, godz. 16.00	Zasób Archiwum Parafialnego w Przyłuku Szlacheckim	dr Lech Frączek
28	10.02.2015, godz. 16.00	Walny zjazd	dr Piotr Kardys
29	10.03.2015, godz. 16.00	Represjonowani księża diecezji kieleckiej działający na terenie województwa krakowskiego (1945-1956)	ks. prof. dr hab. Józef Marecki
30	14.04.2015, godz. 16.00	Działalność społeczna ks. Kazimierza Sykulskiego (1905-1941)	mgr Krzysztof Zemela
31	12.05.2015, godz. 16.00	Wartości poznawcze źródeł inskrypcyjnych na przykładzie katedry kieleckiej	prof. zw. dr hab. Waldemar Kowalski
32	9.06.2015, godz. 16.00	Wybrane dokumenty Archiwum Diecezjalnego w Kielcach	dr Piotr Kardys dr Sylwia Konarska-Zimnicka
33	8.09.2015, godz. 16.00	Inwentaryzacja akt zespołów parafialnych na przykładzie dekanatu bodzentyńskiego	dr Piotr Kardys mgr Marcin Medyński
34	9.10.2015, godz. 16.00	Kancelaria dziekańska w Kurzelowie w XIX wieku	prof. dr hab. Roland Prejs

35	17.11.2015, godz. 16.00	Akta parafii Prandocin	ks. dr Andrzej Kwaśniewski
36	15.12.2015, godz. 16.00	Jan Długosz jako „lada jaki klecha”, czyli jaki tematów (nie) unikać przy stole	prof. dr hab. Waldemar Kowalski

Źródło: Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, *Protokoły posiedzeń towarzystwa z lat 2012-2015*, b. sygn.

Wykaz posiedzeń jest aktualizowany na stronie internetowej archiwum: www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/towarzystwo-przyjacio-archiwum-diecezjalnego-w-kielcach/posiedzenia [stan z 31.12.2015 r.].

Słowa kluczowe: Archiwum Diecezjalne w Kielcach, Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, program naukowy – „Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej, Studium Historii Diecezji Kieleckiej, ks. prof. Daniel Olszewski, archiwistyka, bibliologia, genealogia, zasoby archiwalne diecezji kieleckiej, zbiory bibliotek kościelnych z terenu diecezji kieleckiej

Summary

THE SOCIETY OF FRIENDS OF THE DIOCESAN ARCHIVE IN KIELCE OF THE BLESSED WINCENTY KADŁUBEK (2012-2015)

The Diocesan Archive in Kielce was founded in 1939. Over the years it accumulated the most valuable records of church institutions from the area of the current Diocese of Kielce. The oldest documents date back to the thirteenth century. The most thorough research of the archival records stored in the above-mentioned archive was done by Rev. Prof. dr hab. Daniel Olszewski in the 1960s but it was not until the time of change after 1989 that researchers became more interested in the church records in Kielce. In 2012 the Society of Friends of the Diocesan Archive in Kielce of the Blessed Wincenty Kadłubek was established with a view to supporting the statutory activities of the archive. In 2014 this organization was entered in the National Court Register and thus obtained the legal status of Catholic societies. The society consists of a group of 63 people, including the representatives of the Catholic intelligentsia and academics. It runs a research programme called - “The role of the church as a teacher and guardian of national culture.” The main objective of the programme is to do research on the archival records and the collections of historic libraries of the Church from the area of the Diocese of Kielce. Three nationwide scientific conferences were held. In order to spread knowledge about the Church, the decision was made to organize the Diocese of Kielce History Course. 150 people take advantage of the lectures on the course. In cooperation with the Świętokrzyskie Genealogical Society “Świętogen”, 3719 registers were photographed, 517 656 photos were taken. The society also established the archive website, which was then systematically expanded.

Research and promotion of the history of the Church resulted in the organization of study tours and pilgrimages to diocesan churches.

Keywords: The Diocesan Archive in Kielce, the Society of Friends of the Diocesan Archive in Kielce of the Blessed Wincenty Kadłubek, a research programme – “The role of the church as a teacher and guardian of national culture”, the Diocese of Kielce History Course, Rev. Prof. Daniel Olszewski, archive studies, bibliography, genealogy, archival records of the Diocese of Kielce, the collection of church libraries from the area of the Diocese of Kielce

BIBLIOGRAFIA

Źródła

- Akta kancelaryjne Archiwum Diecezjalnego w Kielcach, bez sygnatury.
- Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach, Statut Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, bez sygnatury.
- Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, Protokoły posiedzeń, bez sygnatury.
- Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, Protokoły posiedzeń zarządu, bez sygnatury.
- Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, Postanowienie Sądu Rejonowego w Kielcach X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (10.02.2014 r.), bez sygnatury.

Publikacje

- Bernat K., Księgi cyfrowe, „Kielce plus”, 7 (2014), nr 1, s. 4.
- Bielak W., Księgozbiór Panien Norbertanek w Imbramowicach, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 95 (2011), s. 5-10.
- Bock K., M. Matuszyk, Sprawozdanie z konferencji naukowej: Losy klasztorów i zbiorów poklasztornych w okresie represji po upadku Powstania Listopadowego w 1831 r. Rytwiany 12-15 VII 2012 r. „Hereditas Monasteriorum” 1 (2012) s. 378-380.
- Bracha K., Statuta vel praecepta scholarium. Przyczynek do dziejów najstarszej szkoły w Kielcach w XV w., „Studia Muzealno-Historyczne”, 3 (2011), s. 31-51.
- Bujak G., Kuria diecezjalna w Kielcach w latach 1918-1938. Studium kancelaryjno-archiwoznawcze. Zarys problematyki badawczej, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 64 (1995), s. 49-57.

- Burzawa W., Kurs Przewodników, „Niedziela”, 56 (2013), nr 44, (wkładka kielecka), s. VI.
- B[urzawa] W., Digitalizacja dokumentów Archiwum Diecezjalnego, „Niedziela”, 56 (2013), nr 49, (wkładka kielecka) s. III.
- Burzawa W., Augustiańskie skarby, „Niedziela”, 57 (2014), nr 15, (wkładka kielecka), s. VII.
- Burzawa W., Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce, „Niedziela”, 57 (2014), nr 19, (wkładka kielecka), s. III.
- Burzawa W., Jubileusz Archiwum Diecezjalnego w Kielcach, „Niedziela”, 57 (2014), nr 23, (wkładka kielecka), s. III.
- Burzawa W., Kingonalia 2014, „Niedziela”, 57 (2014), nr 33, (wkładka kielecka), s. II.
- Burzawa W., Skarby Ziemi Miechowskiej, „Niedziela”, 58 (2015), nr 7, (wkładka kielecka), s. VIII.
- Burzawa W., Ze skarbca archiwów, „Niedziela” 58 (2015), nr 27, s. VI.
- B[urzawa] W., [Informacja o referacie na temat inwentaryzacji akt parafialnych dekanatu bodzentyńskiego], „Niedziela”, 57 (2015), nr 36, (wkładka kielecka), s. II.
- B[urzawa] W., Akta parafii dekanatu bodzentyńskiego, „Niedziela”, 58 (2015), nr 40, (wkładka kielecka), s. III.
- B[urzawa] W., Drogocenny skarb, „Niedziela” 58 (2015), nr 44, (wkładka kielecka) s. II.
- B[urzawa] W., Nocne czytanie, „Niedziela” 58 (2015), nr 49, (wkładka kielecka) s. III.
- Burzawa W., Oddali cześć św. Kindze, „Niedziela” 59 (2016), nr 6, (wkładka kielecka), s. VIII.
- Dębowska M., R. Skrzyaniarz, Zasoby archiwalne zakonu bożogrobców w archiwum parafialnym w Miechowie, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 86 (2006), s. 83-106.
- Dębowska M., Diocesan historical archives in Poland. The proces of formation, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 104 (2015), s. 47-54.
- Dobrowolska K., Kościół kielecki w czasie próby - promocja książki ks. dr. Gocela, „Niedziela”, 56 (2013), nr 2, (wkładka kielecka), s. III.
- Dobrowolska K., Archiwum Diecezjalne już zmodernizowane, „Niedziela”, 56 (2013), nr 13, (wkładka kielecka), s. VIII.
- Dobrowolska K., Dziedzictwo bożogrobców zasługuje na głębsze badania, „Niedziela” 58 (2015), nr 26, s. 54.
- D[obrowolska] K., Dzień otwarty w archiwum diecezjalnym i państwowym, „Niedziela” 58 (2015), nr 26, (wkładka kielecka), s. III.
- Dobrowolska K., Nowy Korczyn św. Kingi, „Niedziela” 58 (2015), nr 32, (wkładka kielecka) s. I, VI.
- Dziarmaga A., Rękopiśmienne skarby kapituły kieleckiej, „Niedziela”, 57 (2014), nr 11, (wkładka kielecka) s. VI-VII.
- Dziar[maga A.], Dziewięć skarbów Kościoła kieleckiego – panel w Archiwum Diecezjalnym, [stan z dnia 31.12.2015, źródło]: <http://ekai.pl/diecezje/kielecka/x74418/kielec-dziewiec-skarbow-kosciola-kieleckiego-panel-w-archiwum-diecezjalnym/>
- Dziarmaga A., Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Depozytariusze dziedzictwa diecezji, „Niedziela” 58 (2015), nr 37, (wkładka kielecka) s. VII.

- D[ziarmaga] A., [Informacja o pierwszym czuwaniu w Miechowie 13.11.2015 r.] „Niedziela”, 57 (2015), nr 47, (wkładka kielecka), s. II.
- D[ziarmaga] A., [Informacje o czuwaniu przy Grobie Bożym 06.11.2015], „Niedziela” 58 (2015), nr 47, (wkładka kielecka) s. II.
- D[ziarmaga] A., [Informacja o zorganizowaniu czytania pamiętników Łętowskiego 06.11.2015 r.] „Niedziela”, 57 (2015), nr 47, (wkładka kielecka), s. II.
- D[ziarmaga] A., Czuwanie modlitewne w Polskiej Jerozolimie, „Niedziela” 58 (2015), nr 49, (wkładka kielecka) s. VII.
- D[ziarmaga] A., Czuwali w Miechowie, „Niedziela” 59 (2016), nr 2, (wkładka kielecka) s. II.
- Fluda-Krokos A., Sprawozdanie z prac nad inwentaryzacją i opracowaniem pozostałości po księgozborze oraz dokumentacji pokasacyjnej z klasztoru augustianów-eremitów w Księżu Wielkim znajdujących się w zakrystii miejscowego kościoła parafialnego, „Hereditas Monasteriorum” 1 (2012), s. 442-447.
- Fluda-Krokos A., Sprawozdanie z zakończenia prac nad dokumentacją i inwentaryzacją druków i archiwaliów pochodzących w części z dawnego klasztoru augustianów-eremitów w Księżu Wielkim, znajdujących się w zakrystii miejscowego kościoła parafialnego, „Hereditas Monasteriorum” 3 (2014), s. 513-516.
- [Informacja o referacie na temat biblioteki ks. W. Strzemeskiego], „Niedziela”, 57 (2014), nr 18, (wkładka kielecka), s. II.
- Jedynak Z., Dokumenty pergaminowe bożogrobców miechowskich w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne” 2 (2013), s. 187-195.
- Kaleta A., Powstanie i rozwój Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 74 (1998), nr. 4, s. 335-341.
- Kaleta A., Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, między tradycją a współczesnością, w: Rola biblioteki w społeczeństwie informacyjnym, konferencja z okazji jubileuszu 15-lecia Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach, 12.06. 2008 r. Kielce 2008, s. 41-47.
- Kalendarium [działalności bp. Jana Piotrowskiego w roku] 2015, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 91 (2015), z. 3-4, s. 260-285.
- Kaliszuk J., Rękopisy średniowieczne kolegiaty wiślickiej w świetle inwentarzy, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 87 (2007), s. 83-106.
- Kardyś P., Biblioteka przy kościele kolegiackim w Kurzelowie w okresie staropolskim, „Roczniki Humanistyczne” 53 (2004), s. 33-45.
- Kardyś P., Biblioteka przykolegiacka w Wiślicy (XV-XVIII w.) „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 82 (2004), s. 75-102.
- Kardyś P., Średniowieczne dyplomy pergaminowe bożogrobców z Miechowa w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, w: Rycerze, wędrowcy, kacerze. Studia z historii średniowiecznej i wczesnonowożytnej Europy środkowej, red. W. Kowalski, B. Wojciechowska, Kielce 2013, s. 177-183.
- Kardyś P., Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych Archiwum Diecezjalnego w Kielcach, „Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skażysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta” 4 (2013), s. 35-56.

- Kardyś P., S. Konarska-Zimnicka, II Ogólnopolskie forum dyrektorów archiwów diecezjalnych 14-16.06.2015 Archiwum Diecezjalne w Kielcach, „Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skazysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta” 6 (2015), s. 225-227.
- Kardyś P., Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce. Konferencja naukowa archiwistów kościelnych w 75 rocznicę założenia Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1939-2014), dedykowana śp. ks. prof. Stanisławowi Librowskiemu. Archiwum Diecezjalne w Kielcach 23-25 maja 2014 r. „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne” 4 (2015), s. 323-325.
- Kardyś P., Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 103 (2015), s. 421-426.
- Kieleckie Towarzystwo Naukowe 1957-1998, red. A. Massalski, Kielce 1998.
- Knappek E., Akta oficjalatu wiślickiego z XV-XVIII wieku, „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie” 56 (2009), s. 9-21.
- Kodeks prawa kanonicznego, wyd. 1, Poznań 1984.
- Konarska-Zimnicka S., Konferencja naukowa „Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce”. Kielce 23-25.05.2014, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 102 (2014), s. 437-446.
- Konarska-Zimnicka S., Świętowanie w Archiwum Diecezjalnym, „Niedziela”, 57 (2014), nr 46, (wkładka kielecka), s. III.
- Konferencja bożogrobców w Miechowie, „Niedziela” 58 (2015), nr 21, s. 23.
- Kozieja A., Orlikowska T., Wojaże po diecezji kieleckiej, „Niedziela”, 57 (2014), nr 16, (wkładka kielecka) s. VII.
- Krogulec K., [wywiad:] Kornelia Major: Szukanie przodków nobilituje, spaja rodziny, jest coraz łatwiejsze, lecz spadkobierców Mieszka I nie ustalimy, „Echo Dnia” (kieleckie), 2015, nr 254, s. 2.
- Kumor B., Katalog mikrofilmów Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, nr 2, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne”, 13 (1966), s. 175-178.
- Kundera P., Działalność Koła Historycznego Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach (2011-2015), „Obecni” 30 (2015), s. 122-128.
- Kwaśniewski A., Księgozbiory parafialne w prepozyturze kieleckiej w XVIII wieku, Lublin 2010. [Praca doktorska w Archiwum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.]
- Kwaśniewski A., Katalog rubrycel i schematyzmów polskich cystersów, znajdujących się w księgozbiory podręcznym Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1788-1816), „Hereditas Monasteriorum” 1 (2012), s. 189-205.
- Kwaśniewski A., Księgozbiory prywatne zachowane w Bibliotece Kapituły Kieleckiej (XV-XVIII wiek) „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej”, 62 (2012), s. 69-95.
- Kwaśniewski A., Księgozbiór kanonika kieleckiego Wojciecha Strzemeskiego (+1602r.) w świetle inwentarza z 1650 roku, „Rocznik Kolbuszowski” 12 (2012), s. 87-107.
- Kwaśniewski A., Siedemnastowieczny mszał z supereklibrisem księdza Stanisława Rozdrażewskiego proboszcza parafii w Ilży, „Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa

- Historycznego w Skażysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta” 3 (2012), s. 139-144.
- Kwaśniewski A., Akta Konsystorza Generalnego Krakowskiego, jako zaczątek akt Konsystorza Generalnego w Kielcach na podstawie zasobu Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1797-1807), „Archiva Ecclesiastica. Biuletyn Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych” 6 (2013), s. 51-76.
- Kwaśniewski A., Księgozbiór kapituły kieleckiej w świetle inwentarza z 1598 roku, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 99 (2013), s. 43-92.
- Kwaśniewski A., Rubrycele i schematyzy diecezji kieleckiej (1808-1818), „Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skażysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta”, 4 (2013), s. 57-77.
- Kwaśniewski A., Geneza i program Studium Historii Diecezji Kieleckiej, „Kieleckie Studia Teologiczne” 13 (2014), 179-204.
- Kwaśniewski A., Rubrycele i elenchusy diecezji krakowskiej z lat 1801-1848, „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne”, 3 (2014), s. 205-245.
- Kwaśniewski A., Źródła do dziejów parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Busku-Zdroju przechowywane w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach (XIX-XXI w.), w: Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Busku-Zdroju. Materiały z sesji naukowej „Święty Norbert i jego dziedzictwo”, red. D. Kalina, Busko-Zdrój 2014, s. 29-46.
- Kwaśniewski A., Program naukowy Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej, ss. 1, [stan z dnia 31.12.2015, źródło]: www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/program-naukowy
- Kwaśniewski A., Książd profesor Daniel Olszewski (1934-2015). Prace wykonane dla diecezji kieleckiej (w druku).
- Kwaśniewski A., Księgi liturgiczne zachowane w bibliotece bożogrobców w Miechowie (XVII-XVIII w.) (w druku).
- Librowski S., Pierwszy zjazd archiwistów, bibliotekarzy i muzeologów kościelnych, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1 (1959), z. 1, s. 31.
- Librowski S., Archiwa Kościoła katolickiego w Polsce, w: Encyklopedia katolicka, t. 1, Lublin 1973, kol. 877-886.
- Major K., Digitalizacja w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, (wywiad W. Burzawy), „Niedziela”, 57 (2014), nr 11, (wkładka kielecka) s. VI-VII.
- Massalski A., Książd Profesor Daniel Olszewski, „Almanach Historyczny” 6 (2004), s. 9-12.
- Medyński M., Konferencja naukowa archiwistów kościelnych. Rubrycele i schematyzy Kościoła w Polsce, „Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skażysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta” 5 (2014), s. 222-231.
- Miązga T., Antyfonarz Kielecki z 1372 roku pod względem muzykologicznym, Graz 1977.
- Nabożny M., Ogólnopolska konferencja na temat rubryceli i schematyzmów Kościoła w Polsce. Kielce 23-25 maja 2014, „Resovia Sacra”, 21 (2014), s. 545-547.
- Nabożny M., Rubrycele i schematyzy, „Niedziela”, 57 (2014), nr 23, s. 8.
- Nir R., Rękopisy liturgiczne Biblioteki PP Norbertanek w Imbramowicach, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 29 (1976), nr 1, s. 47-63.

- Nir R., Katalog rękopisów biblioteki Seminarium Duchownego w Kielcach, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 40 (1980), s. 329-400, 41 (1980), s. 91-126.
- [Ogłoszenie o referacie: Mieszkańcy Pińczowa do połowy XVII w.], „Niedziela”, 57 (2014), nr 46, (wkładka kielecka), s. III.
- Olszewski D., Akta konsystorza kieleckiego, jako podstawa do badań nad parafiami i duchowieństwem pierwszej połowy XIX wieku, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, t. 19 (1969), s. 5-30.
- Olszewski D., Historiografia diecezji kieleckiej (XIX-XX wiek), w: Nauczanie i oświata a społeczności lokalne na ziemiach polskich w XIX i XX wieku. Prace ofiarowane profesorowi Adamowi Massalskiemu w sześćdziesiątą rocznicę urodzin, red. W. Caban przy współpracy E. Kuli i C. Jastrzębskiego, Kielce 2003, s. 39-47.
- Olszewski D., Wokół kultury i życia religijnego, w: Z perspektywy czterdziestolecia. Księga pamiątkowa Instytutu Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach (1970-2010), red. R. Gryz, Kielce 2010, s. 55-60.
- Patykiewicz W., Późniejsze oficjalaty gnieźnieńskie, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 5 (1958), z. 4, s. 117-122.
- Piwoński H., Antyfonarz Bożogrobców z Miechowa, „Musica Medii Aevi”, 6 (1977), s. 88-140.
- Piwoński H., Graduał z roku 1596 Biblioteki Seminarium Duchownego w Kielcach „Musica Antiqua Europae Orientalis”, 6 (1982), s. 389-408.
- Radziejewska H., Pobyty w Rabce - naukowo i historycznie, „Niedziela”, 56 (2013), nr 40, (wkładka kielecka), s. VIII.
- S. D., Referat w archiwum, „eM Kielce” 10.05.2015, s. 4.
- Skrzyniarz R., Początki archiwum zakonnego bożogrobców w Miechowie „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 71 (1999), s. 407-412.
- Skrzyniarz R., Księgozbiór historyczny bożogrobców w parafii Miechów, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 77 (2002), s. 71-76.
- Starzyk P., Źródła rękopiśmienne do dziejów kieleckiej kapituły kolegiackiej (ok. 1171-1810) i funkcjonującego przy niej kolegium księży wikariuszy zgromadzone w kościelnych archiwach Kielc, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 81 (2004), s. 263-299.
- Terek M., Strona internetowa Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (2012-2015 r.) [Artykuł w druku].
- Truskolaska E., Księgozbiór bożogrobców miechowskich w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 81 (2004), s. 353-369.
- Uc[hto] M., Naukowcy z całej Polski o bożogrobcach, „Dziennik polski”, 25.05.2015, s. B8.
- Uchto M., Odkrywają tajemnice bożogrobców, „Dziennik polski”, 30-31.05.2015, s. B3.
- Urban W., Osiągnięcia WSP w Kielcach w zakresie historii, w: Badania naukowe w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach w latach 1969-1989, red. A. Massalski, Kielce 1991, s. 37-47.
- Vetulani A., Prawne stanowisko oficjalów biskupich w Polsce w XV stuleciu, w: Studia historyczne ku czci Stanisława Kutrzeby, t. 1, Kraków 1938, s. 471-491.

- Warda K., Badania naukowe w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, w: *Badania naukowe w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach w latach 1969-1989*, red. A. Massalski, Kielce 1991, s. 49-56.
- Wolny J., Inventaire des manuscrits théologiques médiévaux de la bibliothèque du chapitre à Kielce, „*Mediaevalia Philosophica Polonorum*”, 1971 (XVI), s. 43-85.
- Wójcik W., Organizacja i działalność oficjalatu okręgowego w Kielcach w latach 1551-1635, „*Roczniki Teologiczno-Kanoniczne*” 10 (1963), z. 3, s. 29-37.
- Wójcik W., Organizacja i działalność oficjalatu okręgowego w Kielcach w latach 1635-1681, „*Prawo Kanoniczne*”, 30 (1987), nr 1-2, s. 121-141.
- Wróbel T., *Archiwum Diecezjalne w Kielcach. Rys historyczny*, ss. 31 (mps – zbiory autora).
- Zarzycki Ł., Można było zobaczyć archiwalne rarytasy (dzień otwarty), „*Echo dnia*” 2015, nr 132, s. 8.
- Z[arzycki] Ł., *Archiwum Diecezjalne zaprasza*, „*Echo Dnia*” (kieleckie), 2015, nr 207, s. 8,
- Z[arzycki] Ł., O Janie Długoszu w archiwum, „*Echo Dnia*” (kieleckie), (relaks), (strefa imprez), 2015, nr 287, s. 6.
- Zdanowski J., *Iluminowane rękopisy księgozbiorów kapitulacza katedralnego i seminarium duchownego w Kielcach oraz kościoła parafialnego w Miechowie*, Kielce 1929.
- Zdjęcie dnia [dzień otwarty], „*Echo dnia*” 2015, nr 131, s. 2.
- Żmuda R., *Dokumentacja stanu badań bibliologicznych o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1945-2015*, Łódź 2016, [źródło, stan z 26.02.2016 r.: http://digital.fides.org.pl/Content/1699/dokumentacja_o_bibliotekach.pdf]
- Żurek W. W., National forum of the directors of the diocesan archives in Poland, „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” 102 (2014), s. 447-450.
- Żurek W. W., 2nd National forum of the directors of the diocesan archives in Poland, „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” 104 (2015), s. 463-467.